

2017. nyár

Kekalo Iurii

A bűvös szekrény
Béla futása | Pikkó hertzeg
A vágy villamosa
Bartók TáncTriptichon

Edita Gruberova
Dés László
Palerdi András
A kenti hercegné
René Pape

A vezetés élménye

GRAND FINALE.

AZ ÚJ BMW 5-ös TOURING.

BMW 520d Touring–BMW 540i xDrive Touring átlagfogyasztás: 4,3–4,7 – 7,3–7,7 l/100 km.
CO₂-kibocsátás: 114–124 –167–177 g/km.

Tisztelt Művészetkedvelők!

A kötelező szerénység mellett is bátran történelminek, de legalábbis kultúrtörténeti súlyúnak minősíthető a Magyar Állami Operaház fantasztikus, embert próbáló vállalkozása, a Magyar Évad, és annak finise, a május–júniusi „tobzódás”. Ha jól számoltam, harminchét (!) magyar zeneszerző munkája hallható!

Kulturális torzalkodásaink közepette álljunk meg egy percre, próbáljuk átélni a pillanatot, amelyben a felvilágosult honi közönség és a korabeli „hangászok” tarka társasága mintegy kikényszeríti az első magyar operapróbálkozásokat, meg akarván felelni a műfaj „társasági-társadalmi” kihívásainak, felismerve, hogy a színpad agóra, amely modellezi az emancipált új világ erkölcsi-esztétikai normáit! Látjuk az ifjú Erkelt, amint Ruzitska műveitől lelkesülten elköteleződik a nemzeti opera megteremtése mellett, aztán Bartókot, Kodályt, akik a magyar zenélés igazságának és hitelének képviselőire szegődtek a zenés színpad szolgálatába. Lassan-lassan azt is megérezzük, mennyire szervesen épül tovább a magyar operatörténet Dohnányi, Lajtha vagy Farkas Ferenc révén, s a Szokolay–Petrovics–Ránki-korszak is mára már zenetörténeti súllyal gazdagítja a repertoárt.

És a következő „új világ”, az új agóra! Vajdától, Eötvöstől el egészen Gyöngyösiig és Varga Juditig. Itt vannak valahányan, a megszentelt deszkákon. Próbáljunk örülni nekik, lépünk hátra egyet, s merjük kimondani a kötelező szerénység mellett is: gazdagok vagyunk!

Büszke vagyok arra, hogy ennek a gazdagságnak a fölmutatásához valamelyest magam is hozzájárulhattam. Kolozsvár a magyar operajátszás egyik bölcsője. 225 éves múltjának képviselőjében itt volt a Magyar Opera, hogy tudását „beletegye a közösbe”.

Kedves Közönség, jöjjön el! Szép ez a majális!

Selmeczi György

Fotó: Éder Vera

OPERA
MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ

ERKEL
SZÍNHÁZ

MAGYAR NEMZETI
BALETT

A BUDAPESTI FILHARMÓNIAI TÁRSASÁG
ZENEKARA

BUDAPESTI OPERA
KÓRUS

EIFFEL
MŰHELYHÁZ

3 **TISZTELT MŰVÉSZETKEDVELŐK!**

Selmeczi György beköszöntője

6 **KONKRÉTUMOK MENTÉN**

Beszélgetés Kekalo Iurival

10 **MESEVILÁGOK**

Pikkó hertzeg, Béla futása, A bűvös szekrény

14 **BONCOLOM, MI, MAGYAROK, HOGYAN OPERÁLUNK**

Májusünnap – MagyarFeszt

17 **KÉRDEZNI EMBERI DOLOG**

Májusünnap – kreatív közösségi lemezhallgatás

20 **A KULCSSZÓ: BARTÓK**

Frenák Pált, Juhász Zsoltot és Solymosi Tamást kérdeztük

24 **NEW ORLEANS, VÉGÁLLOMÁS**

Interjú Venekei Mariannával és Dés Lászlóval

28 **JÚNIUSI FÉNYESSÉGEK**

Edita Gruberova, René Pape

30 **BASSZUSBIRODALOM**

Palerdi András-interjú

34 **A HANG BENNÜK VAN**

Devich Gábor a hangszerpark frissítéséről

36 **ZENÉSZEK, A MOZDULATOK BŰVÖLETÉBEN**

Kulissza: balett korrepetitorokl

40 **MÉG BALETTHEZ IS KELLENEK**

Hajzer Nikolett-interjú

42 **MÁSKÉNT, ÉS MÉGIS UGYANÚGY**

Karitatív: Szívárvány a világ!

44 **ÖSSZMŰVÉSZETI KALANDTÚRA**

OperaKaland: közgyűjtemények

46 **A TÁNCOSLÁBÚ KILOMÉTERFALÓ**

Művészet és marketing: Leblanc Gergely és a MINI

50 **FRISS, TAVASZI ÚJDONSÁGOK**

Archív: kiadványaink

53 **ELISMERÉSEK ÉS FELEMELŐ PILLANATOK**

Kitüntetések március 15. alkalmából

54 **KÉPREGÉNYBE ILLŐ TÖRTÉNET**

Művészet és marketing: évadkampány

56 **ÚJ UTAKON**

Apáti Bence-interjú

58 **SZÍNES EGYSÉG**

A cigánybáró

60 **KALANDOS SZERELEM**

A kalóz

62 **HŐSIES FOLYTATÁS**

Siegfried

64 **KIRÁLYI KEDVTELESEK**

Operarajongó: a kenti hercegné

OPERA

A MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ MAGAZINJA

FELELŐS KIADÓ:

Ókovács Szilveszter főigazgató

KIADVÁNYKONCEPCIÓ:

dr. Turkovics Monika
marketing- és kommunikációs igazgató

SZERKESZTŐ:

Filip Viktória

ARCULAT:

Mátai és Végh Kreatív Műhely

KORREKTOR:

Endreiné Szemők Ildikó

NYOMDAI ELŐKÉSZÍTÉS:

Mátai és Végh Kreatív Műhely

NYOMDA:

Keskeny és Társai 2001 Kft.

CÍMLAPFOTÓ:

Gács Tamás

HIRDETÉSFELVÉTEL:

hirdetes@opera.hu

Megjelenik 20 000 példányban.

ISSN 1789-4093

SZERZŐK: Braun Anna | Csabai Máté | Csepelyi Adrienn | Filip Viktória | Jávorszky György | Karczag Márton | Molnár Kinga | Pallós Tamás | Papp Tímea | Rick Zsófi
Szabó Z. Levente | Ur Máté | Várhegyi András | Várkonyi Benedek | Verasztó Annamária | Zsiray-Rummer Zoltán

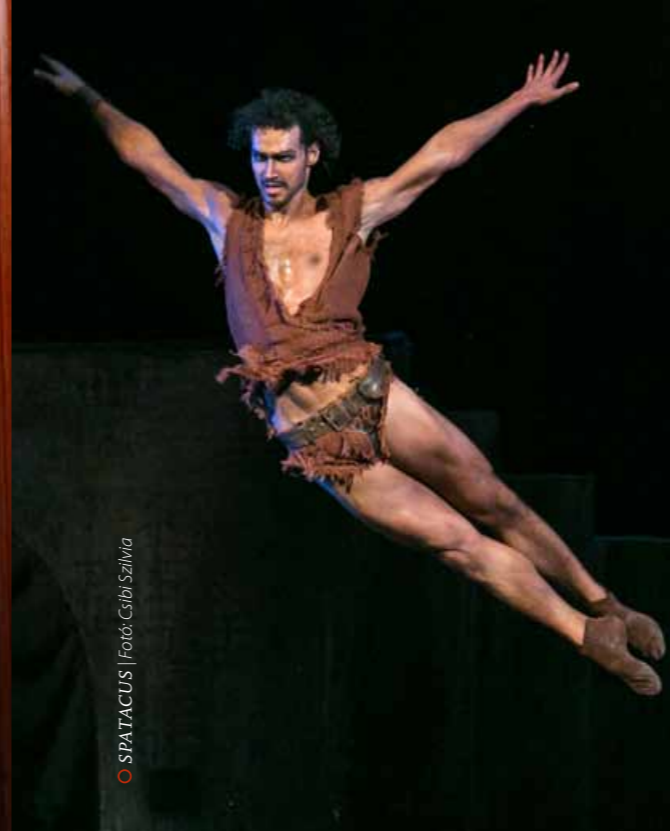
FOTÓ: Mathias Bothor | Csibi Szilvia | Emmer László | Éder Vera | Gács Tamás | Herman Péter | Mezey Béla | Nagy Attila | Pályi Zsófia | Rákossy Péter | Wiener Staatsoper - Michael Pöhn

Konkrétumok mentén

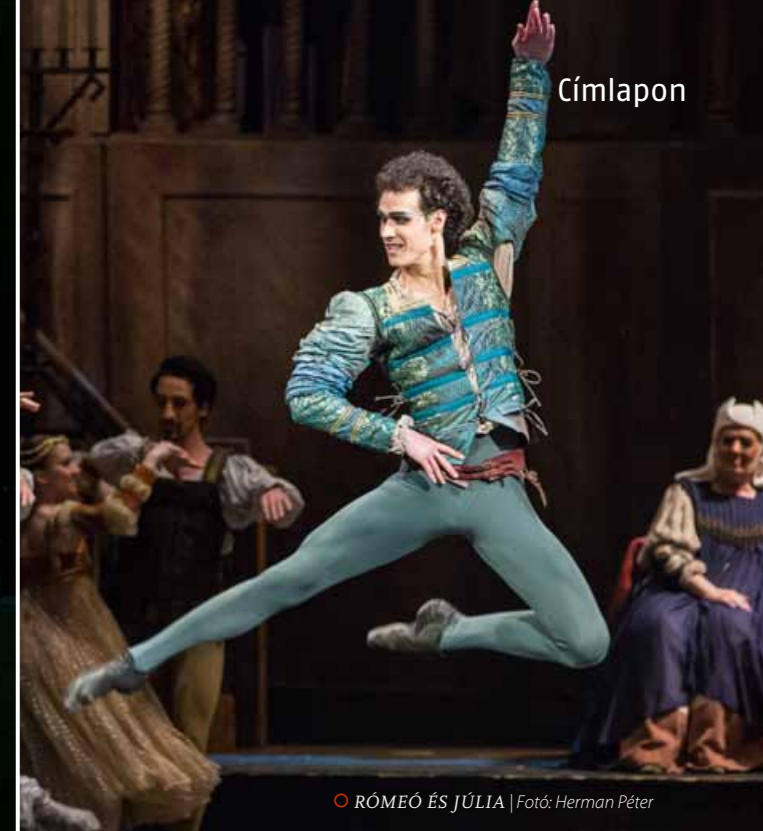
Kijevben tanult, Szentpéterváron dolgozott Eifman társulatával, már ötödik évét tölti a Magyar Nemzeti Balettben. Kekalo Iurii nélkül szinte nincs is balett ebben az évadban: láthattuk Anyeginként, Spartacusként és a *Manon Lescaut*-jaként. A jövő pedig elhozza számára *A vágy villamosát* és első gyermekét is. Az Opera szólistáját pályájáról és szerepeiről kérdeztük.

Braun Anna

Fotó: Emmer László

SPARTACUS | Fotó: Csibi Szilvia

RÓMEÓ ÉS JÚLIA | Fotó: Herman Péter

Modern művekben és klasszikus szerepekben is láthatta önt a közönség a budapesti színpadokon. Van preferenciája a táncművek esetében? Mi áll közelebb az ízléséhez, a testéhez?

A balettet szeretem. Azt, amiről tudom, hogy valóban szól valamiről, közölni, mutatni kíván valamit. Hogy ez egy kedves vagy drámai történet, hogy van-e mélyebb értelme vagy tanulsága – ez már nem annyira fontos. A lényeg az, hogy a tartalma érthető és megfogalmazható legyen számomra és a néző számára is. Be kell vallanom, hogy nem kedvelem az absztrakt művészetet. Ha túl elvont egy mű, vagy nincs benne semmi kézzelfogható jelentés, amikor mindenfélét bele lehet magyarázni – az nem nekem való. Szeretem a konkrétumokat. Egyébként az absztrakt koreográfiákat nagyon jó nézni, és ha jut rá időm, mindenképp megtekintek egyet-egyét. Lehet, hogy egyszerűen arról van szó, hogy más úton indultam el, és a kortárs

koreográfusok darabjaihoz az enyémtől eltérő, különleges előképzettség kellene, és ezért érzem magam furcsán ezekben a helyzetekben.

Klasszikus úton indult el, mégis eltöltött három évet a szentpétervári Eifman-társulatnál.

Ukrajnában kezdtem el táncolni, az ottani állami balettintézetben végeztem, majd Kijevben a nemzeti társulat tagjaként dolgoztam, és évről évre, lépésről lépésre haladtam felfelé a ranglétrán. 2009-ben történt, hogy négy év társulati tagság után elszereződtem Szentpétervárra. Eifmanról tudni kell, hogy nagyon erősen követi a klasszikus hagyományokat. Nem mondhatjuk persze klasszikusnak, de éppen az, ami nekem olyan fontos, az erős és kifejező mondanivaló az ő darabjaiban megkérdőjelezhetetlenül jelen van. Minden mozdulatnak jelentése van, nem l'art pour l'art, önmagukért születnek meg a jelenetek, a gesztusok, hanem

a tartalom inspirálja és vezeti őket. Eifman „beszélő baletteket” készít, és ahogy mondtam, nekem ez nagyon lényeges szempont.

Miért hagyta el mégis őket és szerződött le a Magyar Állami Operaházhoz? Hallott erről a társulatról, a repertoárról? Mi motiválta a váltást?

Abban a három évben, amit Szentpéterváron töltöttem, nagyon sokat dolgoztam, Eifman rengeteg koreográfiáját eltáncoltam. Habár a darabokat nagyon élveztem, ennyi idő után eljött a pillanat, amikor már maga a stílus nem tudott újat nyújtani. Lehet, hogy furcsán hangzik, de valahogy azt éreztem, hogy „jóllaktam” mindezzel, és szerettem volna újra tanulni és valami mást csinálni. Nagyon örültem, hogy visszatérhetek a klasszikába, még akkor is, ha a lábammal azért rendesen megkínlódtam az első hónapokban. Rengeteg munkám volt benne, hogy újra úgy tudjak

Címlapon

klasszikust táncolni, mint régen, de nagyon megérte.

Miért éppen Magyarországra esett a választása?

Ennek a döntésnek alapvetően magánéleti oka volt: ide szerződött le a párom, Starostina Kristina, és amikor őt felvették, én is beadtam a jelentkezésemet. Szerencsére azonnal kaptam ajánlatot is.

Majd bele is csöppent egy igazi magyar balettbe, a Seregi-féle Spartacusba.

Seregi László neve olyannyira nem volt korábban ismeretlen számomra, hogy régi vágyam volt eltáncolni egyszer az ő Spartacusát. Rengeteg feldolgozásban láttam már a darabot, és nyilván nincs is olyan férfi táncművész, akinek ez a szerep ne volna álma a pályája egy szakaszában. Seregi verziója nagyon drámai, és nagyon élvezetes volt felépíteni az ő balettjének főhősét. A Grigorjevics-verzióban a tömegjeleneteken van a hangsúly, a harcok, a háború állnak a középpontban, Sereginél azonban a szólista feladatai kerülnek előtérbe. A magyar koreográfus az emberek közti viszonyokat bontja ki, arról beszél, hogy a szereplők között mi történik. A felkészülés során újranéztem a filmet, és persze a korábbi magyarországi szereposztásokat. Kaszás Ildikó világított rá – és a hagyományokat követve a mostani balettmeseterek is ezen a véleményen vannak –, hogy Seregi nem azt várta el, hogy mindenki kötött koreográfia mentén dolgozza ki a szerepet, hanem azt, hogy minden főszereplő megtalálja és megteremtse a „saját Spartacusát”. Bizonyos szempontból ez egy sokkal nagyobb kihívást jelentő, komplikáltabb feladat. Ez a folyamat igen kalandos volt számomra, és az első

© ANNA KARENINA | Fotó: Pályi Zsófia

előadáson nagyon-nagyon izgultam, de amikor másodszor álltam színpadra, már magabiztosan táncoltam.

Milyen volt ez a Spartacus?

A darab elején ő egy fogva tartott rab, aki beletörődött a sorsába, nem lázad ellene, de megismeri a szerelmet, és ezzel együtt felébred benne a vágy, hogy éljen. Ez az érzés az, ami elindítja a lázadást és sodorja magával a többi embert is. Tudják, hogy meg fognak halni, hogy nincs esélyük, de azzal is tisztában vannak, hogy felszabadulva fognak belépni a halál birodalmába, és amin keresztülmennek, az nem lesz hiábavaló. Spartacus vágya az, hogy a gyereke szabad lehessen – és ezt meg is kapja a sorstól. Ő egy szenvedélyes és határozott férfi.

Egy másik fontos szerepében, a Manonban mintha éppen ennek ellenkezőjét kellett volna alakítania. Lescaut nem a szabadság–szerelem eszményét követi. Melyik karaktert nehezebb kibontani?

Pozitív figurát mindig sokkal egyszerűbb megformálni, a negatív jellem mindig összetettebb, bonyolultabb, jobban át kell gondolni, érthetőbbé kell tenni. Lescaut ugyanakkor nem egyértelműen gonosz és nem rosszakaratú, csak számító. Mindig azt keresi, hogy az adott helyzetből hogyan tud a legjobban kijönni. Ravasz és manipulatív. A darab eleve úgy indul, hogy ott ül a színpadon, és meg sem mozdul, csak gondolkodik. Már ebben a jelenetben – mozgás nélkül – meg kell mutatnia a szerepet megformáló művésznak, hogy milyen is ez az ember. A két alakot persze nem lehet igazán összehasonlítani, hiszen Lescaut egy mellékszereplő, Spartacus pedig egy abszolút hős. Amikor az előadás végén Spartacusként hajolok meg a színpadon, akkor nagyon-nagyon boldog tudok lenni. Ha jól végeztem el a feladatom, ugyanebben a szituációban Lescaut-ként elégedettséget érzek.

Következik A vágy villamosa.

Nagyon várom, de rengeteg feladat áll előttem. Ez legyen még a jövő zenéje.

Ha már itt tartunk: szeptemberben születik meg a kisgyereke is. Két táncos szülővel nagy esélye van arra, hogy művészi pályára lépjen.

Ha valóban, őszintén erre vágná, támogatnánk is ebben. Én olyan családból származom, ahol senki más nem foglalkozik művészettel, mégis minden darabról, minden szerepről tudnak, nagy figyelemmel és büszkeséggel követik a pályámat. Afelől nincs kétségem, hogy mi is ezzel a nyitottsággal és támogatással fogjuk nevelni a gyerekünket. ○

Élmény!

Minden tekintetben.

Wagner:
Parsifal

2017. június 8., 21. / 16.00

Művészeti vezető és vezényel: **Fischer Ádám**

Lauri Vasar, Violeta Urmana, Peter Seiffert, Albert Pesendorfer

Közreműködik a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara és Énekkara, valamint a Nemzeti Énekkar

mupa.hu

Távoli korszakok jöttek elő, a 18. század vége, a 19. eleje, amelynek operái mintha a semmiből léptek volna föl a színpadra. Ismeretlen szerzők, pedig valaha ismertük őket. És egy elegáns, művelt, vérbefien 20. századi alkotó, akinek remekeit jó lenne többször is hallanunk.

Várkonyi Benedek

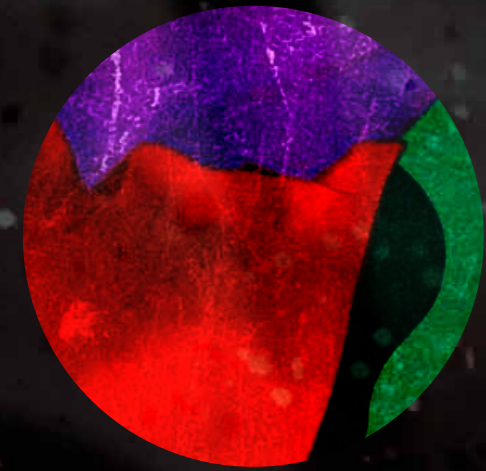
Mesevilágok

A felvilágosodás szelleme tért vissza a 21. századba, így állt előttünk egy korszerű darab, évszázados gyökerekkel. A címe mintha valami mesét ígért volna: *Pikkó Hertzeg és Jutka Perzsi*, miközben paródiát és egyszerre tragédiát is rejtett. Afféle Rómeó és Júlia-történet, „szomorújáték”, de az eredeti, az ősdarab alighanem a bécsi Singspiel kigúnyolása lehetett. Chudy József műve elveszett; zenét pedig nem lehet így bemutatni, újat kell teremteni. Orbán György – aki bevallása szerint szereti az „univerzális történeteket” – kegyelettel írta meg az új kottát, azért, mert sokan ezt tartják az első magyar operának, még akkor is, ha annak hanganyagáról semmit sem tudunk. Ha már a zene nem létezett, a fennmaradt szöveget is nagyjából elvetette és maga fogott az új megírásához. A szereplőket és a

történetben betöltött helyüket megtartotta, így épült föl az új mű, amely idézte ugyan a régit, egy Mozart-korabeli alkotást, de hát mégiscsak igazi 21. századi darabot láttunk májusban az Erkel Színházban. Nehéz eldöntenünk, hogy ez rekonstrukció volt-e, mivel nemigen volt mit rekonstruálni. Új szerzemény volt ez, de szellemét mindenképpen egy ma már nem létező opusz adta, akár inspirációjával, akár fennmaradt textusával. A zeneszerző elmondta, hogy az egész tele van játékkal, utalással, de természetesen autonóm operát játszottak májusban. Még akkor is, ha több mint kétszáz esztendővel ezelőtt már írtak egyet, aminek ilyen címe volt. Távoli, mert 18. századi világ sejlett föl; ám egy 1793-ban írott és félig eltűnt operát nem lehetett csak úgy visszahozni a szinte semmiből, kellett hozzá komponistaképzlet és dús fantázia, hogy higgyünk az egykori és az új szerzőnek. Úgy képzelhetjük el, mint egy régi házat, amelynek csak a fő tartófalait tartották meg, és az egész épület új homlokzatot, új szobákat kapott, amelyekbe aztán beköltözhet maga a közönség is.

Az első magyar opera címért versenyt is lehetne indítani, mert létezik egy másik dalmű is, amelynek a kottája és a szövege is megvan: ez Ruzitska József *Béla futása* című darabja. A komponista a Nemzeti Színház karmestere volt; akkor azt tartották róla, hogy jó hangszerelő, de mivel a komponálással a megírás idején a följegyzések szerint sietnie kellett (ki tudja, miért volt már akkor is sürgős...), a kritikusok a közönségsiker ellenére nem voltak elégedettek. Azt mondták, nincsenek kellően kidolgozva az áriák, és bár érződik a tehetsége, többet vártak tőle. Ám mások úgy vélték, azért egyszerűbbek a dallamok, mert akkoriban nem voltak kellően képzett, „profi” operaénekesek,

hanem csak prózai színészek, akiknek nagy megpróbáltatás lett volna egy-egy komolyabb zenei ív eléneklése. A mű szövege August von Kotzebue darabjából ered, amelyet Kótsi Patkó János kolozsvári színházigazgató fordított. Kalandos életű mű ez, amely megjárta a történelmet: 1822. december 26-án mutatták be, az első színlap szerint „Nemzeti Opera 2 felvonásban”. Azután 1834. október 7-én ezt közölte a *Bécsi Magyar Kurír*: „Estve a' Horváth igazgatása alatt lévő magyar színészek egy a' hertzegi kertben különösen e' tzelra épített sátorban Béla futását adják, muzsikáját a' Strauss hangász kara vezetésén.” Tizenkét évvel később a Pest-budai Hangászgyesület is előadást szervezett, ezzel a rövid beszámolóval: „A politikával túlfűtött közhangulattal számolva a legközelebbi hangversenyen (1846 december 25. a Nemzeti Színházban) Ruzitska József »Béla futása«-nak kedvelt variációs áriája (*Hunnia nyög letiporva...*) is műsoron volt s az ifjú Reményi Edét is felléptették. A hangversenyek helyeül újból a városi redut termét választották.” Azután Ruzitska darabját többször átdolgozták, „korszerűsítették”, ami a 20. század harmincas éveiben azt jelentette, hogy Siklós Albert zeneszerző kicsit átdolgozta. Erkel Gyula nyitányt írt hozzá, így is mutatták be 1937. december 6-án.

Más korszak, más világ lépett eléünk. A *bűvös szekrény* című operában. Farkas Ferenc ebben is megmutatta eleganciáját és azt a mesterségbeli tudását, amelyet zeneakadémiai növendékei annak idején naponta megtapasztalhattak. Ez a műve – amelyet 1938 és 1942 között írt – nagyon sokszínű; megjelennek benne keleti motívumok, lírai valóságok, fölbukkan benne munkadal is, Farkas Ferenc ezer és ezer oldalát villantva föl. Strausz Kálmán, a májusi előadások karmestere jól ismeri a darabjait. Nemcsak azért, mert többször találkozott a szerzővel, hanem mert sok kompozícióját vezényelte is. Így aztán ő igazán érezheti, hogy ez az operája – amint mondja – európai zenei nyelven írott mű. Nem is értjük, miért nem adják több darabját. Korszerű zeneszerző, csak hogy sok-sok társával együtt akaratlanul meghúzódik Bartók és Kodály munkássága mögött. Nem azért, mert ne volnának jó zeneszerzőink; épp ellenkezőleg, elvégre Farkas Ferenc is olyan komponista, akit a fölkészültség és tehetsége miatt nagyon szeret a közönség. Már amikor elérkezik az idő arra, hogy láthatjuk-hallhatjuk alkotásait. A *bűvös szekrény* – amely a Pikkó hertzeghez hasonlóan már a címével is mesebeli világot idéz

föl – a *Furfangos diákok* táncjáték-szvitjével együtt a 20. századi magyar zene kissé rejtett, de nagyszerű birodalmát mutatja meg. Az *Ezeregy éjszaka* millióje a 20. század közepén – ez lehetne ennek az operának a tömör összefoglalása. Vagyis elég távoli kultúrákat és elég távoli korokat kapcsolt össze ez az európai muzsikós. A mostani bemutató nagyot lendített azon, hogy Farkas Ferenc megint visszatérjen a köztudatba, és alighanem ismét elvarázsolta a közönséget. Amely szereti, ha jó művekkel hódítják meg. ○

Az opera újjászületése

BARTÓK PLUSZ
OPERA FESZTIVÁL
MISKOLC 2017. június 16–25.

Ittész Tamás: Lutherék | ragtime-opera | ősbemutató | a Bartók Plusz Operafesztivál és a Csokonai Nemzeti Színház koprodukciója | **Astor Piazzolla: Maria de Buenos Aires** | tangóopera | az Operaview és a Deco Ensemble koprodukciója | **Leonard Bernstein: Candide** | musical-operett | a Pforzheim-i Színház vendégjátéka | **Mátyássy Szabolcs: Scaevola** | opera | ősbemutató | a Bartók Plusz Operafesztivál és a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem koprodukciója | **Kodály Zoltán: Székelyfő** | daljáték | a Magyar Állami Operaház vendégjátéka | **Shigeaki Saegusa: Ifjabb Butterfly** | opera | a Torre del Lago-i Puccini Fesztivál vendégjátéka | **Gyöngyösi Levente: A Mester és Margarita** | musical-opera, koncertszerű előadás | ősbemutató | közreműködik: Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar, Nyíregyházi Cantemus Kórus | **Zárógála: Russian Chamber Philharmonic, Szentpétervár** | szólisták: Nora Friedrichs, Mikhail Agafonov | **Musici di Roma** | hangverseny | szólista: Francesco Buccarella (zongora)

Boncolom, mi, magyarok, hogyan operálunk

Majdnem lemaradtunk az opera tündökléséről. Amikor bemutatták a *Bánk bánt*, már megvolt az olasz irodalom fele, Erkel pedig fél évszázadot szentelt annak, hogy felzárkóztassa az itthoni nívót hozzájuk. A *MagyarFeszt2017* programjai rávilágítanak arra, hogy miféle kisebb-nagyobb kincseket rejt e zenei műfaj hazai tára.

Csabai Máté

Romboljuk le azt a tévképzetet, hogy a magyar operairodalom a *Bánk bántól* Goldmarkon át a *Kékszakállúig* terjed – azt pedig végképp, hogy e három szerzőn kívül nem is nagyon léteznek senki más, aki érdemeket szerzett volna a zenedráma műfajában. Főleg, hogy most már az Andrásy úti Ybl-palotába sem kell betennie a lábát az utca emberének, hogy tudja – hiszen plakátok hirdették az év elejétől –, hogy van egy Eötvös Péterünk (*A szerelemről és más démonokról* komponistája), és lassan rá kell döbbenünk, hogy a 20. század második felének egyik legnagyobb operáját is magyar szerző írta, mégpedig Ligeti

○ LE GRAND MACABRE | Fotó: Mezey Béla

György (*Le grand macabre* címmel). Nem is beszélve Szokolay Sándorról, aki a sikeres és ünnepezt *Vérnászt* jegyzi, Gyöngyösi Levente nevéről pedig *A gólyakalifa*, Ránki Györgyről a *Pomádé király új ruhája*, Kodály Zoltánról a *Székely fonó* juthat eszünkbe. Ezek – és nem csak ezek – mind láthatók és hallhatók májusban és júniusban a MagyarFesztben.

„Szeretem Bécset, beérésem és kialakulásom e második otthonát – írja Goldmark Károly emlékeztéseiben –, de mindez nem oltotta ki a szülőföld iránt érzett erős, mélyen gyökerező érzelmeimet. Kiszáradt, elcsontosodott

szívnek kell lennie annak, amelynek a rög, amelyen bölcsője állt és boldog gyermekkorának emlékei nem drágák. Ebben az értelemben megőriztem szülőházamhoz való hűségemet.” Goldmark keszthelyi születésű, Bécsben élő, zsidó zeneszerző volt, akinek származásából is adódott, hogy Sábáról készítsen látványos és egzotikus operát. A *Sába királynője* zenetörténelmet is írhatott volna, ha szerzője egy kicsit szerencsésebb és gyorsabb. Goldmark ugyanis már 1867-ben elkezdett rajta dolgozni, de öt év múlva a kész operát nem kérte a Bécsi Operaház vezetősége. A bemutatóhoz Liszt Ferenc gratulációja is kellett, és

○ SÁBA KIRÁLYNŐJE | Fotó: Nagy Attila

○ SÁBA KIRÁLYNŐJE | Fotó: Rákossy Péter

1875-ben a mű elnyerte a nagyközönség tetszését. Eközben Verdi már négy évvel előtte berobbant az *Aidával*, így nem a Sába királynője lett az első keleties hangvételű opera a zeneirodalomban. Káel Csaba rendezése és Szendrényi Éva grandiózus díszletei megérdemelt helyére emelték ezt a világszerte ünnepezt darabot. Szulamit

A jól ismert és szeretett Sábával ellentétben Dohnányi Ernő operája, *A tenor ritka gyöngyszem*. Ma azt mondhatnánk rá, valódi posztmodern darab: Rossini, Wagner, Debussy, Puccini olyan zeneszerzők, akik nélkül nem ilyen lenne ez az opusz. Dohnányi pedig éppúgy szétfeszíti saját kereteit, ahogy teszi azt Almási-Tóth András rendező. Az eredmény három felvonásnyi konstruktív káosz, tömény paródia, groteszk és humor. A részeges korhelyből sztártenor válik, és úgy tűnik, itt bármi lehetséges: énekversenyen való részvételért cserébe fiatal hölgyet kérni feleségül, vagy tenor-énekes kollégával párbajt vívni, majd a pisztoly látványára elájulni. Mindezt pedig Rózsa István izgalmas díszletei között és Lisztopád Krisztina parádés jelmezeivel láthatjuk úgy, hogy miközben a nevetőizom görcsöl, a szem is jóllakik.

A gyerekek a legjobbat érdemlik mindenből: ha sütemény, akkor a belsejét, ahol a legpuhább, ha cipő vagy iskolatáska, akkor a legszebbet, és ha opera, akkor álljon el tőle a lélegzet, és derüljön ki, hogy mennyire gazdag műfajról van szó. Azt hiszem, valami hasonló cél lebegett Tallér Zsófia zeneszerző és Zsótér Sándor rendező szeme előtt, amikor a *Leánder és Lenszirom* című gyerekeperán dolgoztak. Zsótér

○ SÁBA KIRÁLYNŐJE | Fotó: Rákossy Péter

○ A TENOR | Fotó: Herman Péter

szerepében Sümegi Eszter, Asszadéban László Boldizsár volt látható, Gál Erika pedig azt a varázslatot mutatta be, hogy Sábaként hogyan uralhatja a színpadot úgy, hogy a produkció nagy részében nem is volt jelen a pódiumon.

○ LEÁNDER ÉS LENSZIROM | Fotó: Pályi Zsófia

LEÁNDER ÉS LENSZIROM | Fotó: Pólyi Zsófia

Sándor nagyoperának járó igényel rendezte meg ezt a gyermekművet, továbbá láthatunk benne balettbe-tétet, hallhatunk kontratenor-áriát, gyermekkart, a díszlet hatalmas és színes. A muzsika egyszerre tanít és gyönyörködtet, a zene nyelvén tisztel-eg az elődök előtt Mozarttól Puccin-át Kodályig. És ami a legfontosabb, a történet szívhez szóló. Leánder, a búskomor kobold kicsalja az ígéretet Bölömbér keráltól, hogy nekiadja a lányát, de természetesen nem sikerül minden elsőre. Hiába lángról fel a szerelem a főhős Leánderben, hiába harcol a darázshadsereggel, Lenszi-romtól először kosarat kap... A cím-szerepeket Sándor Csaba, akit immár nemcsak külföldön, hanem itthon is egyre többet láthatunk, illetve Molnár Ágnes énekl, akivel jó pár előadásban

(Rigoletto, Triptichon, Figaro 2.0, Jancsi és Juliska) találkozhatunk a 2017-es esztendő végéig.

De akad még más produkció is a legkisebbek számára, például Szőnyi Erzsébet *A makrancos királylány* című meseoperája. Ez a mű keletkezése óta járja az országot, különlegessége, hogy gyerekek játsszák a szerepeket olyan előadásokon, ahol legtöbbször ifjak ülnek a nézőtéri székeken is.

A történet szerint egy királylány egyik napról a másikra úgy határoz, hogy szót fogadni unalmas és felesleges, és ezzel kétségbe ejti atyját és az udvaroncokat is, akik mind a gyógymódot keresik. Hogy sikerrel járnak-e, megtudhatjuk a darabból! Régi sikerdarab a *Hófehérke és a 7 törpe*, amelyet június elején tíz alkalommal

HÓFEHÉRKE ÉS A 7 TÖRPE | Fotó: Csibi Szilvia

tekinthetnek meg a nagyérdemű legkisebbjei. Az előadást ifjabb Harangozó Gyula koreográfus jegyzi, aki tehetségét és nevét is megörökölte édesapjától.

LE GRAND MACABRE | Fotó: Mezey Béla

Zavarba ejtő, hogy mennyi minden közül választhatunk. Az eddig felsoroltakon kívül filmbejátásokkal gazdagított műismertetések és a kreatív közösségi lemezhallgatás mellett koncertszerű opera-előadásokra is várják az érdeklődőket. E produkciók közül a *Le grand macabre* című – a szerző által ekképp megnevezett – antioperáról essék néhány szó. 1978-as stockholmi bemutatója óta a legnagyobbak vitték színre a legrangosabb helyszíneken – köztük Peter Sellars Salzburgban. Ligeti ebben az operában izgalmas és elképesztő dolgokra képes. Zenét ír autódudára, gumikalapáccsal veri szét Monteverdi, Rossini, Verdi hangjait, hogy aztán a szilánkokból felépítse a saját univerzumát. A kusza, groteszk jelenetsorozat a középkori misztérium-játékok hangulatát idézi fel, amelyet a modern zene egyik jeles értője, Vajda Gergely karmester pálcája rendez egységbe. ○

Kérdezni emberi dolog

Végehez közeleg az Opera ötödik tematikus szezonja, amely a kétszáz éves magyar operakultúra előtt tiszteleg. Ehhez kapcsolódóan a *MagyarFeszt2017* keretében az Operaház harmadik emeleti cukrászdájában várják az érdeklődőket, az elfeledett vagy éppen kevésbé ismert zenés színházi produkciónkat felvonultató *Beavató előadásokkal*, és ezen belül a *kreatív közösségi zenehallgatás című sorozattal*.

Ur Máté

A Magyar Évadba illeszkedő új, izgalmasnak ígérkező kezdeményezés során a meghívott zenetörténészek, énekművészek és más alkotók segítségével lehet elmélyülni a tárgyalt remekművek részleteiben délutánonként, miközben az alkotások létrejöt-

téhez kapcsolódó személyes történe-tek, anekdoták is közelebb hozzák a darabokat és keletkezéstörténetüket a jelenlétökhöz. A program egy szer-teágazó, de igényes válogatást tükröz, aminek kapcsán a széria szakmai felelőse, Zsoldos Dávid zenetörténész,

a Papageno.hu ügyvezetője így vélekedik: „a darabok közös nevezője csupán annyi, hogy csaknem valamennyi mű magyar szerző vagy szerzők alkotása, de időben és műfajilag nagyon széles skálán mozognak. A tizenéves Liszt korai operaszengéje, a *Don Sanche*

A MEGMENTETT VÁROS | Fotó: Mezey Béla

○ SPARTACUS - TATJANA MELNIK, LEBLANC GERGELY | Fotó: Nagy Attila

○ ANNA KARENINA | Fotó: Csillag Pál

éppúgy megtalálható a műsorfolyamban, mint az olyan valóban kortárs kompozíció, amilyen Fekete Gyula *A megmentett városa*."

Jogosan merül fel a kérdés, hogy miért kell ezekkel a szerzeményekkel lemezfelvételeken keresztül találkozunk éppen az Operaházban, ahol napról napra élő előadásokat, sok esetben pedig valóban különleges premiereket tekinthetünk meg. Így biztosított a legjobb akusztikai minőség, vagy egyszerűen csak gyakorlati okokról van szó? Az Opera főigazgatója, Ókovács Szilveszter szerint részben a második eset igaz, mert mint mondja: „A lemezhallgatás koncepcióját valamennyire a praktikum szülte, hiszen a Magyar Állami Operaház minden igyekezete ellenére csak korlátozott mennyiségű produkciót tud egy évadban műsoron tartani, a koncertszerű előadások munkáigénye, és valljuk meg, egynémely

darab ismertsége is gátat szab teljes értékű művek színpadra állításának”. Lemaradni viszont igazán kár lenne ezekről az opuszokról, hiszen „a sorozatban szereplő darabok többségének zenetörténeti és zeneművészeti értékét tekintve is helye van egy magyar évadot megkoronázó tematikus fesztiválon, de fizikai képtelenség mindőjüket egyszerre, egyetlen széria keretében előadni.”

S hogy mi a lemezhallgatás legnagyobb előnye az élő előadásokkal szemben? Gondoljunk csak el, hogyan lépünk be az Operaházba vagy az Erkel Színházba akkor, ha ismert darabról van szó, olyanról, amit már számos vagy éppen számtalan alkalommal végigkövettünk! Ismereteink birtokában ilyenkor kíváncsiságunk valószínűleg már nem a cselekményre vagy a zenei megoldásokra irányul, sokkal inkább arra fókuszálunk, hogyan fog majd

○ KARNYÓNÉ | Fotó: Éder Vera

megbirkózni az énekes a legnehezebb, vagy éppen a nekünk legkedvesebb áriával vagy részlettel.

Más a helyzet akkor, ha egy kevésbé ismert operával kerülünk szembe. Ilyenkor kell egy sorvezető, és az élmény, hogy a darab közben is megszólalhatunk, kérdezhetünk. Erre kínál remek lehetőséget a kreatívnak nevezett lemezhallgatás, hiszen Ókovács Szilveszter arra figyelmeztet, hogy „az alkotások megismerése avatott szakértők magyarázatával párosul. Terveink szerint a művek mellé akár »fűlszövegűk« is szolgáló előadások szerkesztett változatai egyéves heti rádiósorozatot alkotnak majd, a színpadon felvett anyagokból kiindulva, a színpadon valóban elhangzott szerzemények saját ismertetőit szintén elkészítve.” Zsoldos Dávid pedig kiemelte, hogy ugyanez a helyzet a balett esetében is, vagyis Seregi *Spartacusa*, valamint

Pártay Lilla *Anna Karenina* című koreográfiája hasonló módon szerepeltek a programban. Mint mondja: „A kezdeményezés legfontosabb erénye talán valóban az, hogy olyan opuszokról is szó esik, amelyeket szinte lehetetlen repertoáron tartani, pedig fontos alkotások: nem egyszerűen izgalmas színpaltok, hanem néhány esetben egyenesen emblematikus művei a magyar zenetörténet egyes periódusainak. Nem csak elfelejtett alkotások, hanem elfelejtett korszakok is léteznek – nincs ezzel semmi gond, hiszen voltak évtizedek, amikor Bach passiói vagy Beethoven hegedűversenye is eltűntek a koncerttermekből –, de épp ezért érdemes néha elővenni és lefújni egy kicsit a port a közelmúlt magyar zeneszerzéséről.” Mert tegyük fel magunknak a kérdést, hogy mit tudunk a múlt század harmincas-negyvenes éveiben született zeneszerzői nemzedékről, akiknek, mint a

zenetörténész kiemeli, egyáltalán nem volt könnyű dolguk. „Balassa, Bozay, Durkó, Petrovics, Szokolay és Vajda generációjának egyrészt meg kellett határozni saját zenei nyelvét Bartók és Kodály örökségének kontextusában, másrészt olyan korszakban éltek és dolgoztak, amely nagyon szoros és ellenőrzött keretek között engedélyezte a nemzetközi szakmai kapcsolatokat.” Ennek az ismereti igénynek megfelelően, – zárja a beszélgetést Ókovács Szilveszter – „a program segítségével egy szűk, ám értő, illetve érdeklődő közönséghez tudunk szólni, akik emberléptékű, mégis emelkedett környezetben, a magyar operatörténet tekintélyes részének is otthont adó Ybl-palotában, annak is harmadik emeleti cukrászdájában hódolhatnak kedves időtöltésüknek. Bízunk benne, hogy a résztvevők élményekben gazdagon távoznak majd ezekről a tanulságos együttlétekről.” ○

A kulcsszó: Bartók

Három műfaj, három neves alkotó, egy zeneszerző három műve – az Opera Magyar Évadának keretében Frenák Pál koreográfus társulata, a Juhász Zsolt vezette Duna Művészegyüttes és a Magyar Nemzeti Balett egyazon estén Bartók-darabokat kelt életre. A produkció a *Bartók TáncTriptichon* nevet viseli, amelyről Solymosi Tamás balettigazgatóval és a koreográfusokkal beszélgettünk.

Braun Anna

© Fotó: Emmer László

Száz éve született meg Bartók nagy hatású műve, *A fából faragott királyfi*, az Opera mégis úgy döntött, hogy nem „magányosan”, hanem egy elég szokatlan, különleges helyzetben mutatja be. Miért történt ez így?

Solymosi Tamás: A világon mindenhol ismerik, szeretik és tisztelik Bartók Béla műveit, ezért itthon talán még több a feladatunk és nagyobb a felelősségünk abban, hogy méltóképpen ápoljuk munkásságát. Ezért lett ennek az estének a kulcsszava Bartók, aki nagyon sokszínű muzsikusként és ezt szintén szerettük volna megmutatni. Seregi László a klasszikus balett nyelvén beszél, Frenák Pál az egyik legnevesebb, legismertebb kortárs koreográfus ma Magyarországon, rengeteg figyelemreméltó munka kötődik a nevéhez, mégsem tudtuk még az Operaházban bemutatni őt, illetve meginvitáltuk Juhász Zsoltot és a Duna Művészegyüttest is, hogy Bartók klasszikus és modern értelmezése mellől ne maradjon el az a népiesség, amit ő képviselt. Mindhárom alkotó: Seregi, Frenák és Juhász nagyon nagy közönséget tudhat magáénak, ez a közös munka pedig reményeim szerint rávilágít arra is, hogy mennyire ízlésesen és professzionálisan járhatók át a táncműfajok.

A Seregi-balett felújítás lesz, vagy sok változásra számíthat a közönség?

ST: *A csodálatos mandarin* volt Seregi László egyik legkedveltebb alkotása, nagyon régen volt színpadon, ezért is láttuk elérkezettnek az időt a felújításra. Nem kell aggódnia senkinek, az eredeti darabot látják majd viszont a nézők. Szerencsére Kaszás Ildikó együtt dolgozott a mesterrel, minden lépésre emlékszik és be is tanítja a táncosainknak. Egy apró módosítás azért lesz:

Bartóknak anno csonkolnia kellett a művét, de nekünk birtokunkban van az eredeti kotta, így ki tudjuk egészíteni a darabot. Ebben is Kaszás Ildikó van a segítségünkre.

A fából faragott királyfi története jól ismert a hazai közönség számára, öntől viszont elég szokatlan, hogy ennyire ismert témát dolgoz fel. Inspiráló vagy inkább akadályozó ez a kötöttség?

Frenák Pál: Magyarországon általában nem tudják, hogy dolgoztam más színházaknak is, az itthoninál sokkal rögzítettebb formákban, akár Temesváron, akár Franciaországban. Nyilván más gondolkodást igényel ez a feladat, így a zenéhez nem is nyúlok. Az Opera kérésére megtartom az ötvenperces verziót.

Ezek szerint le kell mondanunk a humorról is?

FP: Természetesen nem, de ezúttal nem a zenei szellemesség lesz az alap. Számomra a groteszk, a humor elemien fontos, de most más eszközzel fejezem ki, magába a szerkesztésbe csempésem be. Szerintem Bartókot meg kell érteni, fel kell dolgozni, át kell rajta jutni, és amikor ez teljességgel megtörtént, akkor lehet úgy elrugaszkodni tőle, hogy mégse vele szembe induljon el a készülő darab. Legalább százötvenkétszázszor hallgattam meg a zenét, áttanulmányoztam az összes létező koreográfiát, hogy tudjam és értsem, honnan jövünk, mi történt eddig *A fából faragottal*...

Mennyire tart ki az eredeti történet mellett? Mesél vagy absztrahál?

FP: Nem a cselekményhez, inkább annak a szinte végtelen értelmezési lehetőségéhez ragaszkodom. Nem butítom le, nem „infantilizálom”, és

ami talán a legfontosabb számomra, nem is vulgarizálom. Indirekt módon beszélünk az illúzió és a valóság természetéről, arról, hogy vajon képesek vagyunk-e a saját lábunkra állni. Beszélünk a felelősségről, ami egy emberben kell, hogy munkáljon, amikor egy másik létezőt teremt – még akkor is, ha ez a másik egy fabábu. Úgy dolgozom, mintha egy Rubik-kocka lenne a kezemben, milliónyi forma és lehetőség áll rendelkezésre. Az a dolgunk, hogy a társadalomban meglévő kapcsolatok miriádját megpróbáljuk felvillantani, és feltegyük a kérdést: hova megy az új generáció, mi és ők, képesek vagyunk-e felemelkedni?

A jelenidejűség a néptáncszínház sajátja is, legalábbis egy korábbi interjújában azt mondta, hogy kísérletet tesznek rá, hogy az aktualitásokra reagáljanak. Megvalósulhat ez az igény, ez a próbálkozás a *Táncsvit* esetében is?

Juhász Zsolt: Abszolút! Szerintem az összes Bartók-műnek van időszerűsége, ezért az én válaszom ott kezdődik, hogy ha a néző, a befogadó hagyja, hogy jelen időben, a mai tapasztalatait is formálva hasson rá ez a zene, nyilvánvalóan megtalálja Bartókban a „mait” – jobban, mint valaha. Pusztán a szándék nem elegendő, de ha a befogadói oldalon megvan, kell, hogy az alkotó is keresse a kapcsolódást.

Egyesíteni Pestet és Budát?

JZS: Eredetileg a *Táncsvit*et Pest és Buda egyesítésének ünnepére írta meg Bartók, és egy olyan történelmi helyzetre reflektált, amikor az egységességnek egészen érzékeny igénye jelent meg. Trianon után vagyunk, amikor még Bartók számára is megnehezedett a gyűjtés, hiszen szülőfaluja is hirtelen határon túlra került. Nekem ez

Premier

a darab – és erről Bartók is ír, nem így szó szerint, hanem a táncok nyelvén – az összetartozásról szól. Ezért mondom, hogy aktuálisabb, mint valaha. Koreográfusként is az együvé tartozás vágyának megfogalmazása a célom. Amikor Solymosi Tamás felkért erre a munkára, tényleg azt éreztem, hogy megvalósulhat valamiféle összefogás, hiszen magyar néptáncgyűttes az Operaházban, az Opera táncosainak közreműködésével még nem lépett fel korábban. Erre nem volt még precedens. Ahogy Bartók beemelte a népzeneét a magasművészetbe és képes volt úgy megmutatni azt, ahogy előtte senki, úgy bizonyos szempontból most ugyanez történik a táncban is. Ezzel a gesztussal egy baletgyűttes építette be a néptáncot a saját repertoárjába – ez is egy szép, szimbolikus párhuzam.

Mi fog történni most a színpadon? Ki „veszi át” a másik mozgásnyelvét? JZS: A tizenhét perces Táncszvit koreográfiájának a teljes matériáját én készítem, egy pár táncot az Operából, de több szereposztással készülünk.

Nyilván a néptáncból építkezve hozom létre a darabot, de egy pillanatra sem hiszem, hogy ez gondot okozna nekik, nagyon jól képzett művészekről van szó: olyan alaptechnikával rendelkeznek, hogy semmitől sem jönnek zavarba. Az együttesemnél pedig éppen azt szeretném erősíteni, hogy néptáncosok vagyunk. Felmerült bennem, Bartók zenéjéből is fakad, hogy a kísérletező táncinvenciók felé induljak el, de maga a kontextus arra ösztönözött, hogy éppen az ellenkező irányt válasszam. Persze autentikus néptáncot nem lehet erre a zenei matériára jární, de törekszem a rusztikusságra. A dunás táncosok a paraszti kultúrát képviselik majd a darabban, a balett-művészek pedig az urbánus világot.

A fából faragottban a balett-táncosok számára mennyire komplikált az organikus nyelv? FP: Kíváncsiak, nyitottak és fizikailag teljesen felkészültek, úgyhogy ilyen szempontból nem mondanám, hogy nehezükre esik ez a fajta mozgás. Természetesen kicsit másképp formálják

meg a mozdulatokat, ami ebben a helyzetben kifejezetten előnyös számomra. Amikor a táncosaimmal együtt dolgoznak, már a technikájuk miatt is erősítik egymást, mindenki önmagából adódóan lesz az, akivé a darab során válnia kell. Akárkit állítasz rá egy lejtőre vagy „dobsz rá” egy trambulinra, annak meg kell tanulnia a megváltozott körülmények között dolgozni. Ezek az új térformák, a gravitáció okozta kényszerek erősebbek minden korábbi tanult vagy beidegzett mozdulatnál, formánál.

Mennyiben beszél össze a három darab?

JZS: Most mindannyian a próbákkal vagyunk elfoglalva, de korábban találkoztunk a többi alkotóval, elfogadtuk a tervek és persze váltottunk néhány szót is. Frenák Pál jelenléte és *A csodálatos mandarin* felújított verziójának bemutatása elképesztően inspiráló környezetet teremt, így ezek azok a felületek, ahol az érintkezés létrejöhett. ○

SZEGEDI SZABADTÉR1 JÁ7ÉKOK

Puccini

TOSCA

opera

06. | 30., 07. | 01.

Johnson – Andersson – Ulvaeus

MAMMA MIA!

musical

07. | 06., 07., 08.

Comden – Green – Freed – Brown

ÉNEK AZ ESŐBEN

musical

07. | 14., 15., 16.

SZEGEDI SZABADTÉR1 www.szegediszabadteri.hu

JEGYÉRTÉKESÍTÉS:
Az Intericket országos jegyirodai hálózatán, valamint a www.szegediszabadteri.hu oldalon.
REÓK, 6720 Szeged, Tisza Lajos krt. 56. Tel.: +36-62/541-205
E-mail jegyrendelés: jegyrendeles@szegediszabadteri.hu
A műsorváltozás jogát fenntartjuk.

Shakespeare

VÍZKERESZT, VAGY AMIT AKARTOK

vígjáték

07. | 28., 29., 30.

Menken – Schwartz – Parnell

A NOTRE DAME-I TORONYŐR

musical

08. | 11., 12., 13., 18., 19., 20.

New Orleans, végállomás

© Fotó: Emmer László

A vágy villamosa, Tennessee Williams világsikerű prózai műve június 17-től az Erkel Színházban balettként elevenedik meg: Dés László zeneszerző és Venekei Marianna táncművész-koreográfus a muzsika és a mozgás nyelvére fordította le a lélektani drámát.

Zsiray-Rummer Zoltán

Hosszú évek tervezgetése, majd alkotómunkája áll az előadás mögött. A Venekei–Dés-páros nem először dolgozik együtt, most mégis új területre lép: a máig népszerű, világszerte játszott színmű, A vágy villamosa a kezük nyomán ugyanis balettként születik újjá. A történet szerint Blanche, a kifinomult, művelt tanárnő megérkezik leánytestvéréhez New Orleansba. Stella brutális férjével azonban nehezen értik meg egymást, de Stanley jóbarátja, Mitch felkelti a figyelmét, s az érzés kölcsönös lesz – ám a szerző többi művéhez hasonlóan a múlt titkai és az emberi lélek feltáruló mélységei itt is tragikus végkifejlethez vezetnek.

Venekei Marianna sok esztendővel ezelőtt látta egy budapesti színházban az amerikai drámaíró nagy hatású művét, és akkor döntötte el, hogy táncelőadást készít belőle – meséli az Opera vezető balettmestere, akinek ez az első egész estés koreográfiája. „A balettre sokan elvont, nehezen érthető műfajként tekintenek. A vágy villamosának főhőse, Blanche azonban hús-vér nő, átélhető figura, ezért fogott meg engem is, és ezért szolgál a története jó alapul egy közérthető táncelőadáshoz” – teszi hozzá. És noha az eredeti írásmű kamaradaráb, ő már a kezdetektől tudta, hogy nagyszínpadon szeretné bemutatni, még hozzá a Magyar Nemzeti Balett társulatával.

A cselekménybe foglalt múltbéli eseményeket – például a testvérek

gyermekkori emlékeit a család nagybirtokán vagy Blanche tragédiába torkolló esküvőjét – nagyszabású, tánckart igénylő jelenetekben képzelte el.

Az alkotópáros megtartotta a színdarab eredeti, különleges szerkezetét, amelyben az esemény sor jelen idejét megszakítják a múltba való utalások. Ezen a krimiszerű történetvezetésen csak apró módosításokat végeztek, hogy a táncdrámává alakítás során az érthetőség a lehető legjobb legyen, hiszen egy-egy mondatot a mozgás és a zene nyelvére is le kellett „fordítaniuk” Dés Lászlóval. Ráadásul mindegyik szereplőnek megvan a maga jellegzetessége, így ezt is ki kellett domborítani: a kifinomult Blanche, az odaadó Stella, a dúvad Stanley, a félnék Mitch a figurákhoz illő mozgásvilággal tűnik fel a színpadon.

Mivel a díszlet- és jelmeztervezőkkel (Zöldy Z Gergely és Bianca Imelda Jeremias) közösen megőrizték a történet eredeti, negyvenes évekbeli New Orleans-i környezetét, a zenében-mozgásban is megjelenik a Dél dzsesszes hangulata. Klasszikus táncem kevés látható, ahogy spicc-cipőt is csak Blanche visel: Venekei Marianna ezzel is hangsúlyozni akarta a nő finom lelkét, elemelve Stellának koszlott, szegényes lakásától, ahol a dráma játszódik. A szereplők közti viszonyokat emellett pantomimszerű elemekkel, speciális táncnyelvezettel is kifejezik, a történet könnyebb érthetőségét pedig sok

kellékkel segítik – mondja a koreográfus. Rókaprém, papírlapok, diadém és még számos tárgy látható a színpadon, amelyeket használnak is majd. „Amikor Stanley elzavarja Blanche-t, az eredeti drámában egy buszjegyet ad neki. Ezt a nézőtér távolabbi pontjairól nem lehet látni, ezért úgy döntöttünk, ebben a jelenetben a nő bőrröndjét kihajítja az ajtón. Jól észrevehető és azonnal megérthető motívum” – teszi hozzá.

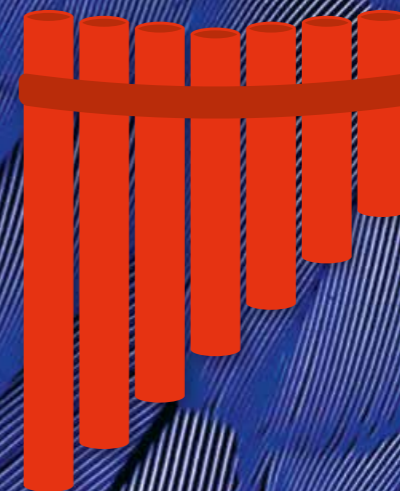
Dés Lászlót arról kérdeztem, hogy a korábbi színházi munkáihoz képest, ahol szöveggel-dalokkal is dolgozhatott, másként közelítette-e meg a balett műfaját. A zeneszerző azt mondja, mivel A vágy villamosa drámából adaptált előadás, lényegében ugyanolyan dramaturgiai hozzáállás szükségeltetik, mint egy musicalnél. Kétségtelen azonban, hogy a mondott szöveg hiánya miatt ügyelnie kellett arra, hogy itt a zene maga a történet, tehát kifejezőbbnek kell lennie. „A balettnél a közönség absztrakciós képessége, ezt magamon is érzem, hamar lankad, hiszen fárasztó az elmének a szövegnélküliség. Azt akartam elősegíteni, hogy plasztikusan szólaljon meg a történet” – hangsúlyozza. Többműfajú zenét komponált: van benne színtiszta dzsessz – hiszen New Orleans-ban játszódik a történet –, big band muzsika, amelyet a Modern Art Orchestra tolmácsol, valamint kortárs szimfonikus rész is.

Ahogy kialakult a közös koncepció, amely szerint megtartják az eredeti

Premier

szerkezetet, úgy jött vele az a gondolat is, hogy a kevés szereplős, illetve a nagyjelenetek váltakozó ritmusa, a táguló-szűkülő kép a hangokban is megjelenjen. Dés László arra is kitért, hogy nem nagyon merített a korábbi adaptációkból, de az 1951-es Elia Kazan-féle film – Marlon Brando és Vivien Leigh főszereplésével – rá is nagy hatással volt. „Mivel a drámából olyan színpadi változat még nem született, amelyhez külön e célra zenét szereztek volna, teljesen a nulláról indultam, ráadásul olyan jelenetek alá kellett komponálnom, ahol nincs beszéd” – mutat rá. Ezért vannak úgynevezett leitmotívok, bizonyos ismétlődő elemek, amelyek egy-egy szereplőt zenei motívumokkal is jellemeznek, így tehát nem csak a mozgásuk beazonosítható. Emellett a főbb figuráknak „saját” hangszerük is van.

Amikor régi eseményeket szükszerűen kell ábrázolniuk a színpadon, akkor kettős jelenetekkel dolgoznak. Egyrészt az látható, ahogyan az egyik szereplő mesél a másiknak, mellette pedig megelevenedik maga az elbeszélte történet is, így a szerzőnek „kétrétegű” zenei szövetet kellett komponálnia. „Nagyon izgalmas kérdésekkel, feladatokkal találkoztunk, kihívás volt az alkotófolyamat. A vágy villamosa titokzatos darab, de nem véletlenül világsiker csaknem hetven éve. Rendkívül érzékenyen és izgalmasan fejtí fel az egyetlen bőrrönddel érkező, magányos nő élettörténetét, aki aztán eljut a végső összeomlásig” – mondja Dés László. o

PAPAGENO

élménykalauz

[magazin](#) | [blog](#) | [stream](#)

Júniusi fényességek

Két világstár fellépésével zárul az Opera évada: június 10-én René Pape áriaestjének lehetünk szem- és fültanúi, 24-én pedig Edita Gruberova énekli Erzsébet királynő szerepét Donizetti *Roberto Devereux* című művének koncertszerű előadásában. Noha a legendás szoprán csak ritkán ad interjút, magazinunkkal kivételt tett, és az elfoglalt basszus is szakított időt egy exkluzív beszélgetésre. Csepelyi Adrienn

Örök díva

Tökéletes. Elképesztő. Hibátlan. Csoda! – Ezek a leggyakoribb kifejezések, amelyek Edita Gruberova művészetével kapcsolatban előfordulnak. Kevés, a szlovák szopránéhoz hasonló karrier van az operatörténelemben: virtuóz technikai tudása és stabil, a mai napig kifogástalan énekhangja végtelenül okos és tudatos karrierépítésről árulkodik. A hetvenéves énekesnő terepe a bel canto – úgy pontos: ő a műfaj egyik királynője –, ám ezen belül is mindig alaposan átgondolja, milyen szerepet vállal el. „Ha rossz döntéseket hoztam volna életem során, képtelen lennék ilyen színvonalon énekelni – árulja el lapunknak. – Ez néha lemondásokkal jár: akad, hogy valamire nagyon vágyom, de mégsem vállalhatom el. Visszaütöttem a Császárnő szerepét Strauss *Az árnyék nélküli asszony* című operájából, ahogyan *A végzet hatalma* és a *Fidelio* Leonoráját, illetve Salomé is.”

Állítja, a legnehezebb szólam, amit valaha énekelt, Bellini Normája, de nem

Fotó: Wiener Staatsoper - Michael Pöhn

véletlen, hogy a Roberto Devereux Erzsébet királynőjét a bel canto Elektrájaként szokás emlegetni. Gruberova a legjobb értelemben vett biztonsági játékos: kizárólag a minél tökéletesebb produkció érdekli. „A legextrémebb dolog, amit valaha is tettem a színpadon, az, hogy nemrég rossz egészségi állapotban énekeltem, mert nem akartam a távollétemmel csalódást okozni a közönségnek. Csak a technikám mentett meg.” A Roberto Devereux budapesti bemutatója koncertszerű változatban hangzik el. A művésznő szerint ennek van egy óriási előnye napjaink nagyszabású, csillogó trendjével szemben: „Egy ilyen típusú előadás alkalmával a lehető legmélyebben elmerülhetünk Donizetti csodálatos muzsikájában. Sem az én figyelmemet, sem a közönségét nem vonja el semmi az operáról.”

Gruberova igazi világpolgár: az anyai ágon magyar, apai részről német származású, szlovák állampolgárságú énekesnő másfél évtizedig

Austriában élt, most Svájcban lakik. Azt mondja, korábban sokkal jobban beszélt a magyart – ettől függetlenül ma is könnyedén eltársalog magyar rajongóival anyanyelvükön. Márpedig imádókból nincs hiány: a fórumok beszámolóí szerint néhány hete akkora tumultus alakult ki Gruberova dalestje után a milánói Scala művészbemutatójánál, hogy kis híján az autósforgalom is leállt. A művésznő viszont mosolyogva, fáradhatatlanul osztogatta az autogramokat.

Egyébként pedig nem egy félős típus: amikor afelől érdeklődünk, Bellinit vagy Donizettit látná-e vendégül vacsorára, rávágja: „Mindkettőt. És nem kertelnék. Megkérdezném, nem írnának-e valamit kifejezetten az én hangomra.”

Garantált ováció

Az istenek királya. Az újságírók gyakran viccelődnek e kifejezéssel, amikor René Papérol írnak – ám nem csupán arra utalnak ezzel, hogy a német basszus épp Wotan szólamát énekli. „Wagner művei extrém módon érzelmeseek és tele vannak drámával – magyarázza. – Persze mindenki tudja, hogy nagyon hosszú is, de ez csak még intenzívebbé teszi őket. Olyan komplex, hogy a fülnek időre van szüksége a feldolgozáshoz. Egy áriaest tökéletes alkalom arra, hogy ismerkedni kezdjünk Wagnerrel, mert nem túlságosan kimerítő, kisebb darabokban könnyebben befogadható, megérezhető a zenéje. Nagyon megéri megismerni!”

Az eposzi jelzővé vált poén Pape művészi kvalitásait tekintve is megállja a helyét: az ötvenkét esztendő énekest nemes egyszerűséggel

Fotó: Deutsche Grammophon, Mathias Bothor

„fekete gyémántként” emlegetik. Énekesi karrierjét a legendás drezdai fiúkórusban, a Kreuzchorban kezdte nyolcesztendősen. „Itt tanultam meg az alapokat: a muzikalitást, a blattolást, és megismertem a szakrális zenét, valamint elsajátítottam a gyakorlás fortélyait. Megtapasztaltam, milyen együttműködni egy zenei együttesrel, egy csoport tagjaként zenélni, ami most, szólístaként elképesztően nagy segítség. Emellett az, hogy altként már korán szólót énekeltem, segített legyőzni a lámpalázat.”

Maga Solti György választotta ki 1991-ben Sarastro szerepére. Azóta nincs megállás: ma már a világ vezető Wagner-énekesei között tartják számon, s ez csak egyik szegmense szédületes karrierjének. Nem különösebben foglalkozik a skatulyákkal: „Semmi más nem érdekel, csak az, hogy a közönség élvezze, amit csinálunk – vallja. És ne legyenek kétségeink: élvezni is. – Nálam minden a hallgatón múlik és körülötte forog. Egy dalest műsora legyen dramaturgiailag is helytálló, és valami fogja össze a darabokat. Egy operagála többnyire egy adott stílus, kor vagy komponista köré épül, de persze lehet afféle egyveleg is, egy fach legjobb áriáival.” Budapestre két nagy kedvencével: Verdivel és Wagnerrel érkezik. Ha egy időgép segítségével feltehetne két kérdést a német komponistának, azt kérdezné: szereti-e Wagner, ahogyan a műveit interpretálja. „Aztán meg azt: kölcsönkérhetem-e azt az időgépet...”

A többszörös Grammy-díjas Pape elég távol áll attól, hogy unalmas figurának nevezhessük: miközben kollégái folyton a hangjuk megóvásáról beszélnek, ő cigarettával a kezében pózol a sajtófotóin, úgy fogalmaz, hogy „tökösen” szeret Mozartot énekelni, szabad idejében pedig metáldalokban vezeti le fölös energiáit a Rammstein zenekar oldalán. De sajátos humora a színpadon sem hagyja cserben: „Egy müncheni dalestem kellős közepén a szmokingom mellényén szétpattantak a gombok. A zongorakísérőmnek kellett felállnia és megigazítania. A közönségnek úgy kommentáltam az esetet: hiába, a túl erős támasztás...”

Basszusbirodalom

© AIDA | Fotó: Nagy Attila

Amikor megkerestem az Opera kitüntetett művészt, a futó évad egyik kamaraénekesét, Palerdi Andrást, hogy gyors mérleget készítve áttekintsük szépen ívelő pályafutását, meglepett. Első kérdésem az volt, hogy mi jut eszébe a hivatásáról, ugyanis a beérkezett válasz valamely szinonimájára számítottam, de ehelyett ő a próba szót említette.

Pallós Tamás

Felkeléstől lefekvésig énekes vagyok. Soha nem éreztem, hogy feljutottam volna a csúcsra. Mindig új helyzetek és problémák adódnak, de néha azért előfordul, hogy azt mondom magamban: most sikerült valami, amiről korábban nem is gondoltam volna, hogy menni fog.

Hangi, énektechnikai értelemben sem mondhatja még, hogy megért-beért?

Ezt nem igazán lehet tudni, mert alul, fejlődik az ember. Ha kacskaringókkal, kitérőkkel is, de megpróbállok fölfelé haladni, közelíteni a tökéletességhez, ami hol sikerül, hol nem. Mint a magyar fociválogatottnak. A lényeg a küzdelem, amit a nézőknek persze nem szabad érzékelniük. A dzsúdóban van egy ismert mondás: aki meghal a tatamin, az feltámad a versenyen. Esetemben – nem esztelenül, és nem a KO-ig, de – meg kell halnom a gya-

korlósobában, hogy feltámadhassak a színpadon.

A sokszor énekelt szerepekkel járó gyakorlat jelent némi könnyebbséget?

Figyelem a nagyokat, a különböző műfajok híres énekeseit. Barbra Streisandról például azt hallottam egyszer, hogy pályája előrehaladtával elkezdett izgulni. Ezek szerint minél ismertebb valaki, minél többet ért el, annál nehezebb a teher. Úgy érzem, a kamaraénekesi címet szívből adták. A felelősségem ugyanakkora kell legyen, de a rám irányuló figyelem mégis nagyobb. A szakmaiság szempontjából nincs leállás. Ez egy határtalan hegycsúcs. Felfelé kell mászni,

© A VIHAR | Fotó: Csibi Szilvia

de az oxigén itt nem fogy el, mint például a Csomolungma esetében. Sőt ahogy egyre feljebb haladunk, annál több lesz a levegő.

Gazdag és egyre terebélyesedő repertoárja a Mozart-operáktól a kortársakig terjed. Mostanában több „modern” darabra kapott felkérést. Hogy érzi magát ezekben?

Örülök nekik. A mai művek, ha lehet, még cizelláltabb színészi jelenléteket követelnek. Ugyanakkor nincsenek bennük berögzött, megkötő tradíciók, és több a „prózaiság”. Igazán nagy kihívás mindegyik. Annak idején Wagner azt mondta, hogy az ő operáit is bel canto módon kell előadni. Mozartot, Verdit, Reimant, Adèst és Eötvöst is szépen kell énekelni. Egyébként minden színpadi mű esetében azonos a cél: effektusokkal, színekkel, árnyalatokkal – ugyanakkor természetesen – kell megmutatni a gondolati és érzelmi tartalmat, plusz azt, ami túlmutat a szövegen, a beszéden. A vívőanyag a zene és a zenei kifejezés, megformálás.

Egyszerűen csak, „egészségesen” kell megszólalni. Tanulásnál a textusból közelítünk, aztán a dallamra ráillesztjük a prózát, és e kettőt természetes egységgé olvasztjuk.

A közelmúlt előadásai közül volt olyan, amelyiket fontos állomásként külön kiemelte?

Szerencsés vagyok, mert eddig olyan operákban szerepelhettem, amelyek eleve közel állnak hozzám vagy amelyeket a próbák során nagyon megszerettem. Sőt utólag mindig úgy vagyok, milyen jó lett volna még többet foglalkozni velük. Most éppen Don Toribio püspök szerepét tanulom *A szerelemről és más démonokról* című Eötvös-opera májusi előadásaira, ami szintén nagyon érdekes feladat. Szívesen éneklek Bartók Kékszakállúját. Legutóbb a Müpában Komlói Ildikó volt benne inspiráló „játsszótársam”.

Szereti a Kékszakállút?

Igen. Mindig kicsit más. „Kétszer nem lehet ugyanabba a folyóba lépni.”

Portré

Alakult, változott a szerepfelfogása az elmúlt években?

Az értelmezések finomodnak. A Kékszakállú egy titok, A dyt idézve: „Észak-fok, titok, idegenség, / Lidérces, messze fény, / Lidérces, messze fény.” Judit nem tudja, mit ér el azzal, hogy minden ajtót kinyitogat, minden hová „beles”. Erőszakosságával, görcsösségével és vírusként való beépülési vágyával a veszébe rohan, kiöli a „gazdaszervezetet”, és a végén marad a semmi. Távolabb kerül a hercegtől, mint mielőtt megismerte. Minden ajtóval csak még messzebb. Akkor mi értelme volt az egésznek?

Jóllehet, elmondható, hogy hangfaja legjelentősebb karaktereit megjelenítette már, de azért van még „fehér folt”, egy meghódításra váró nagy terület...

Az oroszok. Melyik basszistát ne csalogatná az orosz repertoár? Az *Anyegin* Greminjét már énekeltem. A stílus, a nyelvi és szövegejtési finomságok miatt a hazai terepen játszó orosz művészek mellett persze nehéz labdába rúgni. A *Jolanta* René királyát vagy

○ A BÜVÖS VADÁSZ | Fotó: Nagy Attila

az *Igor herceg* Koncsak kánját például szívesen megformálnám.

Áttekintve a 2017/2018-as programfüzetet, a következő évada is nagyon sűrű lesz.

Nagy izgalommal várom a különböző kihívások elé állító új feladatokat. Köztük Rossini *Olasz nő Algírban* című operájának Musztafáját, ami nagyon virtuóz szerep. Jön a *Simon Boccanegra* Fiescója, majd Gershwintól a *Porgy*. Visszajön a *Parsifal* Gurnemanza, Bar-

○ POMADÉ KIRÁLY ÚJ RUHÁJA | Fotó: Csibész Anna

tók Kékszakállúja. Puccini *Bohémélete* mindig jutalomjáték...

Az elmondottak tükrében hogy érzi magát a hivatásában?

Mint egy gyerek, aki karácsonyra megkapta álmai játékát. Eltűnik az idő, kiesik a világból. Igyekszem minden tudásomat bevetve játszani. Bízom benne, hogy még inkább el tudom engedni magam a kifejezés és belefelejtkező alakítás javára. Évről évre egyre jobban megismerem önmagam; a próbaszobában gyakorlás közben hamarabb rájövök a megoldásokra. Szakmai szempontból tehát „boldog gyerekkorént” élem meg mindezt.

Az Opera comics stílusban hirdeti A Ring gyűrűi címen futó következő évadát. Ön milyen gondolattal invitálná a közönséget?

A művészet olyan, mint a jó bor, könnyebbé és érthetőbbé teszi az életet, ami nem is olyan nehéz, mint ahogy sokszor érezzük. Jöjjenek be, hogy energiával töltsenek fel! Mert a színpadról az kell, hogy áradjon: hamisítatlan életerő. ○

ORIGO

WWW.ORIGO.HU

○ FIGARO HÁZASSÁGA | Fotó: Herman Péter

A hang bennük van

Fotó: Emmet László

2014-ben indult útjára az a három-éves program, amelynek célja a hangszerpark megújítása volt. A Magyar Nemzeti Bank támogatásával létrejött projekt részeként 2015-ben hat hegedű, két brácsa és két cselló került megvételre. Ön most milyen szempontok alapján válogatott?

A döntés során elsősorban a Zenekari Művészeti Tanács véleményére támaszkodtam, amelynek tagjai beszámolóikban pontos képet adtak arról, hogy mely szíjakban szükséges frissíteni a hangszerállományt. Ennek alapján igyekeztem eljárni, muzsikusaink bevonásával.

Fotó: Nagy Attila

Egy páratlan kezdeményezés folytatásaképp az év elején ismét új mesterhangszerekkel gazdagodott a Magyar Állami Operaház Zenekara. Sok idő után először nyílt alkalom a fa- és rézfúvós szekció bővítésére, egy vadonatúj timpanisor pedig az Erkel Színházban kapott állandó helyet. A pontos listát Devich Gábor zenekari igazgatóval tekintettük át.

Filip Viktória

Pontosan hány instrumentum került az együtteshez?

Összesen harmincegy mesterhangszert, továbbá egy egész timpanisort és tizennégy mestervonót vásároltunk meg. Az operairodalom olyan jellegzetes instrumentumait is megtalálhatjuk közöttük, mint a Wagner-tubák,

Fotó: Rákossy Péter

amelyek Richard Wagner ötlete alapján születtek meg, majd későbbi korok zeneszerzői is előszeretettel alkalmazták őket. A pontos listán hat vadászkürt, az imént említett négy Wagner-tuba, két basszustrombita, egy tenorharsona, egy kontrabasszus tuba, egy garnitúra klarinét, egy basszusklarinét, egy oboa, két angolkürt, négy hegedű, egy brácsa, egy cselló és hat nagybőgő szerepel. A fúvós hangszerek mindegyike a zenekari tagok igényeit figyelembe véve készült, manufaktúra-műhelyekben. Az oboa kiválasztásánál a Marigaux cég exkluzív oboaművésze, Lencsés Lajos volt segítségemre, a két új angolkürt pedig óriási őr pótol, hiszen csaknem negyven éven át használt darabokat váltottunk ki velük.

A vonósok most háttérbe szorultak?

Nem, sőt számukra 2016 nyarán, élvonalbeli magyar vonóshangszerkészítő mestereket meghívva börzét rendeztünk a Jókai utcai próbateremben, ahol módjuk volt kipróbálni a készítőik alkotásait. Nagyszerű vonós hangszereket és vonókat vonultattak fel, és lehetőség nyílt a személyes konzultációra, kapcsolatteremtésre.

Melyik szólam volt a legrosszabb állapotban?

A zenekari hangzás fundamentumát a basszus alkotja, így a nagybőgőket kiemelten kell kezelniük. Sajnos 2002-ben történt utoljára bőgővásárlás, akkor is mindössze egyetlen darab került a zenekar birtokába. Mivel nagybőgők nem állnak rendelkezésre megfelelő mennyiségben, a meglévőket gyakran szállítják, ami tovább ront az állapotukon. Aktuális volt tehát a megerősítés. Kizárólag nemzetközi szinten is jegyzett, magyar hangszerkészítőktől vásároltunk, akiket névről korábban is ismertünk, de igazán az említett hangszerbörzén kerültek a látóterünkbe.

Mi indokolta a tizennégy vonó beszerzését?

Ennek minősége meghatározó egy instrumentumban rejlő hang kibontakoztatásában, számos művésznk jelezte, nagy szükség van új darabokra. Ebben az esetben elsősorban a szintén világhírű magyar mester, Kovács Tibor munkái közül válogattunk. A magyar vonós mesterhangszereken és vonókon kívül megvételre kerültek osztrák, francia, olasz és német darabok is.

Fotó: Rákossy Péter

Milyen visszajelzések érkeztek eddig?

Egy muzsikusnak a hangszere szinte a házastársa. A jó zeneszerszám inspirációs forrást jelent, így a zenekar közérzetét és szakmai teljesítményét nagymértékben befolyásolja. A Magyar Nemzeti Bank nagylelkű támogatása a zenekar presztízsét is emeli, a segítségükkel vásárolt mestermunkák minőségi változást hoznak együttesünk hangzásába. Bízunk benne, hogy például a Siegfried előadásain, ahol a Wagner-tubák hangsúlyos szerepet kaptak, a rézfúvósok frissülése a közönség számára is akusztikai többletet jelentett. Óriási örömet tapasztalok azoknál a kollégáknál, akik új zenei eszközökön játszanak.

Hogyan látja, a jövőben is lesz lehetőség ilyen volumenű beruházásra?

Ez nem az én hatásköröm, de ilyen mennyiségű előadásszám mellett a munkaeszközöknek számító zeneszerszámok gyorsabban elhasználódnak. Konceptióm az, hogy három elismert mester véleményét figyelembe véve előre felmérjem az állomány reális állapotát és javaslatot kérek tőlük a következő időszakra, mely instrumentumok beszerzése elkerülhetetlen. Támaszkodom a zenekari művészek jelzéseire is és minden esetben konszenzusra törekszem. ○

Zenészek, a mozdulatok bűvöletében

○ LAKATOS BÁSÁK DILARA, VASZILENKO ZSANNÁ, ORLOVA SZVETLANA, NYÁRI GYULA, LÁZÁR GYÖRGY, RONAVÁRI NAGYEZSDA, HAJNAL ÉVA | Fotó: Émmer László

Az Opera korrepetitorait bemutató sorozatunk előző két részében olyan zongoristákról olvashattak, akik a magánénekesek felkészülését segítik. A mostani részben megismerhetik azokat a szakembereket, akik nélkül nem ugrana akkorát Rómeó, és nem forogna olyan bájosan Odette sem. A balettkorrepetitorokkal beszélgettünk.

Várhegyi András

Az intézmény repertoárján szereplő előadások létrehozásán a figyelem középpontjában álló művészek mellett nagy számban tevékenykednek olyan hozzáértők is, akikkel a nézők közvetlenül nem találkozhatnak, mégis ott érezhetik őket a látványos díszletek, a bámulatos frizurák vagy épp egy jól felépített mozdulatsor mögött. Az egyik ilyen hivatás a balettkorrepetitoroké, akik a Magyar Nemzeti Balett világ-színvonalú produkcióinak létrejöttét támogatják.

A hét főből álló csapatot Lázár György fogja össze, aki 1988-ban szerződött a Magyar Állami Operaházhoz. A napi feladatok sora a balettművészek dél-előtti bemelegítő tréningjével veszi kezdetét, amikor is a balettmester különböző lépéskombinációkat, gyakorlatokat végeztet a táncosokkal. A zongorakísérő dolga ilyenkor a zenei aláfestés biztosítása. „A kottaolvasással soha nem volt gondom, de az improvizációs részt bizony ki kellett tapasztalnom – emlékszik vissza a főkorrepetitor a kezdetekre. – Nem játszhatunk akármit, a hangoknak összhangban kell lenniük a mozdulatokkal, és az sem árt, ha szép is.”

A jól eltalált improvizáció sokat tud lendíteni a balettművészek teljesítményén, véli Nyári Gyula, aki 2014 tavaszán került az Operához. „Amit a balett-

mester elmond, azt nekünk abban a pillanatban le kell tudnunk fordítani a zene nyelvére – emeli ki az improvizatív munkában rejlő egyik fő kihívást, amiben nagy segítségére volt, hogy zeneszolgáltatóként közel húszéves tapasztalatot szerzett a szállodaiparban. – A munkánk annyira összetett, hogy nem elegendő profi zongoristának lenni, sokrétű ismeretekre is szükség van – teszi hozzá. Eleinte azért neki is meggyűlt a baja a számára addig idegen területtel: – Játszottam csellistákkal, dzsesszmuzikusokkal, kísértem énekeseket, de táncosokat korábban sosem. Az első balettpróbámon olyan sok mindenre kellett figyelnem, hogy úgy éreztem, ez nekem sosem fog menni. De nem adtam fel, és végül sikerült szert tennem a kellő magabiztosságra.”

Lakatos Basák Dilara a Zeneakadémián végzett zeneszerzés szakon. A török származású muzikus 2016 októbere óta tagja a csapatnak. Dilara úgy véli, ők az Operaház „hősei”, hiszen nagyon fontos munkát végeznek, ám közben szinte láthatatlanok. „A közönség, aki eljön megnézni egy balettelőadást, sokszor nem is tudja, hogy a háttérben ilyen tevékenységek is folynak. Csak az ismeri a feladatainkat és azok nehézségeit, aki ezen a területen dolgozik – mutat rá. Az egyik ilyen probléma, hogy a balettkorrepetitori szakmát nem tanítják az egyetemeken, mindenki

a gyakorlatban, évek során végzett kemény munkával tett szert a kellő tudásra és a megfelelő repertoárra. – A mai napig tanulok új dolgokat, az a cél vezérel, hogy minél több tapasztalatot gyűjthessek” – teszi hozzá Dilara.

„Nem elegendő kiváló zongoratudás birtokában lenni, tisztában kell lenni a tánclépésekkel, a koreográfiával is – jegyzi meg Hajnal Éva, aki 1997 óta dolgozik az Operaház balettegységével. – Ez egy alárendelt szerep, hiszen nekünk ki kell szolgálnunk a táncosokat. Jól kell ismernünk minden szólót, tudnunk kell, ki hogyan mozog, mert csak így segíthetjük őket” – foglalja össze. Nyári Gyula viccesen úgy fogalmaz, hogy nekik hat szemük kell, hogy legyen: „követni kell a kottát, a táncost és a balettmestert is. Ajánlatos figyelni mindenkire, különben sosem lesz eredményes a közös munka.”

A balettművészekkel való személyes kapcsolat fontosságát hangsúlyozza Lázár György is. „Tudnunk kell, melyik táncos mennyire hajlékony vagy gyors, és ahhoz kell alakítanunk a kíséretet úgy, hogy a mű zeneisége ne sérüljön. Fontos az érezhető jelenlét, hogy ott vagyunk velük. A zongorajáték sosem csak háttérzene – vallja. – A jó szakembertől a már említett improvizációs készségen kívül elvárjuk a jó kottaolvasást, és az sem árt, ha van némi affinitása a tánchoz, ha érzi a mozdulatot. – A vezető különösen lényegesnek tartja a tánc szeretetét. – A mai napig a legkedvesebb műfajom. Emiatt sem tudok a munkámra pusztán mint állásra gondolni. Ha valaki ezzel nem így van, általában hamar elköszön tőlünk.” Hajnal Éva is az évek során került közelebb a műfajhoz. „Kezdetben nem igazán ismertem sem a tánc világot, sem a

klasszikus baletteket. Később meg- tapasztaltam, mekkora teljesítmény az, ahogy a táncosok az érzelmeket a testük által fejezik ki. A táncművészet sok pluszt tud hozzátenni egy zenés előadáshoz” – világít rá.

Vaszilenko Zsanna Oroszországban tanult, és ott is kezdte a pályafutását. 1992-ben költözött Magyarországra, miután felvették az intézményhez. Véleménye szerint a zongorakísérőnek két kifejezési formát is ismernie kell. „A balettművészet zenéből és táncból tevődik össze, és ez a kettő a színpadon találkozik. Csak úgy lehet jó teljesítményt nyújtani, ha a folyamat részének érzed magad.”

1991 óta segíti a Magyar Nemzeti Balett művészeinek munkáját Ronavári Nagyeczda, aki Ukrajnában végezte zenei tanulmányait. A balettkorrepetitori munkát ő is nehéz hivatásnak tartja. „Sok évbe telt, amíg sikerült szert tennem a kellő tapasztalatra, sok gyakorlásra és kitartásra volt szükség, és a kollégáimra is mindig támaszkodhattam – meséli. – Mivel nem vagyok magyar, ezért kezdetben nekem a zene és a tánc nyelve volt az, amin keresztül érvényesülni tudtam a munkámban.”

A magyar nemzeti balettművészet megalapítója, Harangozó Gyula szerződtette a balettkarhoz Szvetlana Orlovát, akit az anekdota szerint a mester meg sem hallgatott, hanem azt mondta: „Nekem elég annyi, hogy Szentpétervárról érkezett.” Szvetlana szerint sem elegendő a hangszer tökéletes birtoklása, sok minden másra is szükség van. „A zenekari partitúrákat lejátszó zenésznek hangzásban közelednie kell a különböző zenekari hangszerekhez is. Itt még a pedálozás is más – jegyzi meg. – Úgy is mondhatnám, hogy ez

egy külön »tudomány«. Az efféle tudás ritka adottság, és nem sok köze van az általános zongorista képzettséghez.”

Lázár György abba is bepillantást enged, hogyan osztják fel egymás között a repertoáron szereplő darabokat. „A döntésnél minden alkalommal figyelembe vesszük, ki milyen típus. Van, aki a klasszikus balettekhez ért jobban, és van, aki könnyebben veszi azokat az akadályokat, amiket egy nehezebb, modern balett tartogat” – fejt ki. Lakatos Basak Dilara minden előadást nagy izgalommal néz a színpadon, amiben előtte dolgozott. „Mintha csak a gyerekek lennének – teszi hozzá. – Korábban dolgoztam a *Don Quijotéban*, *A kalózban*, a közeljövőben pedig Bartók-darabokban fogok játszani. Szeretem a kortárs műveket is, Ligetit, Eötvöst, ezért nagy szerencsének tartom, hogy az Opera gyakran tűzi műsorára e számomra kedves zeneszerzők kompozícióit.”

Hajnal Évához a Seregi-baettek állnak közel, különösen a *Rómeó és Júlia*, de kedvencei közé tartozik *A rosszul őrzött lány* és a *Térzene* is. Örömmel fogadja a külföldi balettmesterekkel való közös munkát is. „Mindig érdekes, amikor más országból érkezik egy koreográfus, mert ilyenkor a gyakorlatok jellege is változik némileg. Ezek az alkotók a profizmusukkal és maximalizmusukkal nagy hatást tudnak rám gyakorolni.” Nyári Gyula is sokat tanult azoktól a balettmesterektől, akikkel együtt tevékenykedhetett. „Dózsza Imrével szerencsére rengeteg időt tölthettem, általa értettem meg igazán a balett lényegét. Mostanában Kövessy Angéla balettmesterrel dolgozom sokat, akivel, úgy gondolom, ugyancsak jó viszonyt tudtam kialakítani, a többi kollégámhoz hasonlóan sok jó tanácsot szokott ellátni” – teszi hozzá.

Lázár György is szívesen emlékszik vissza a Seregi Lászlóval közösen jegyzett balettekre, mint a *Spartacus* vagy Bartók *Mandarinja*. „Seregi nagyon értékelte, ha valaki jól muzsikált, sok biztatást kaptam tőle. Egyik alkalommal átverekedte magát az egész zenekaron, hogy odajöjjön hozzám megköszönni a munkámat. Felemelő pillanat volt – meséli György, majd egy másik különleges élménnyel folytatja: – Delbó Balázs táncművésszel volt egy közös produkciónk, amiben én a színpadon zongoráztam, ő pedig táncolt, majd egy adott pillanatban ez megcserélődött, és én táncoltam, ő pedig zongorázott. Ez mindenképpen a pályám csúcsa volt” – teszi hozzá nevetve.

Vaszilenko Zsannához azok a darabok állnak a legközelebb, amelyekkel a pályája elején ismerkedett meg. „Amikor ide szerződtem, már harminchárom műből állt a repertoáromon – meséli. – Szeretem a klasszikus baletteket, de az újakat is szívesen fogadom, Sir Kenneth MacMillan *Mayerling* című opusza például komoly kihívás volt egy nehéz szóló miatt, de sokat gyakoroltam, és sikerült jól megoldanom a feladatot.”

Az Opera sokféle készséget igénylő balettkorrepetitori pozícióját elhivatott és felkészült szakemberek töltik be, de az utánpótlásra, ahogy minden foglalkozás esetében, itt is nagy szükség van. Lázár György szerint nem könnyű megtalálni az újoncokat, ugyanis nincs nagy tolongás. „Ahhoz, hogy valaki elsajátítsa az alapokat, három-négy év is szükséges, és erre kevesen vállalkoznak.” Hajnal Éva ezt azzal egészíti ki, hogy nem elég a komoly szakmai tudás, érzék is kell hozzá. Affinitás a tánchoz és a dallamokon keresztül megvalósuló szolgálathoz. ○

Jászberényi Sándor, Kepes András, Krasznahorkai László, Nádás Péter, Németh Gábor, Szabó T. Anna, Térey János, Varró Dániel, Závada Pál, Zoltán Gábor

Libri irodalmi díjak 2017

Büszkéek vagyunk kortársainkra

Libri
irodalmi
díj
2017

Libri
irodalmi
közönségsdíj
2017

Részletes tájékoztatás:

libri.hu/irodalmi_dij

Még baletthez is kellenek

Fotó: Nagy Atrilla

Egy életpálya bemutatása esetében talán kézenfekvőségük miatt túlságosan is tolakodóak az olyan zenei hasonlatok, mint mondjuk a főtéma visszatérése. Viszont Hajzer Nikolett fiatal és tehetséges, így visszas lenne egy szófordulat kedvéért bármiféle lezártaságot sugallni. Inkább csak rögzítsük a tényt, hogy egykor tagja volt az Opera gyermekkarának, most pedig ő a vezetője.

Szabó Z. Levente

Hogyan hasonlítaná össze az emlékeket és az adott pillanatot?

Természetesen teljesen más volt gyermekként létezni e falak között, de ahogyan büszke voltam arra, hogy részt vehettem a kar munkájában, örömmel tölt el, hogy 2016 augusztusától a vezetőjeként dolgozhatom. Felelősségem volt akkor is, most is, de egészen másféle. Akkoriban talán

azért nem éreztem, hogy milyen fontos a magas szintű teljesítmény, a felkészülés, mert az életem velejárója volt. Úgy is lehet fogalmazni, hogy nagyon komolyan vett hobbiként életem meg azt, hogy itt lehetek. Számos velem egykorúval ellentétben én nem valamelyik edzőteremben töltöttem el sok-sok órát a napomból, hanem az Operaházban. Nem csupán

próbákon vettem részt, hanem felléphettem az előadásokban is, például a Pásztorfiú szerepét énekelhettem a Toscában. Megragadott a színpadi jelenlét varázsa, így nem volt kérdés, hogy merre keressem az utam, mit akarok csinálni felnőttként.

Közben – bár az énekléshez és a zenéhez hű maradt – volt az életében egy bizonyos kitérő is, mégpedig az, hogy a Pécsi Tudományegyetemen művészet-terapeuta-zeneterápiás diplomát szerzett.

Ennek több összetevője is volt. Egyrészt az, hogy édesanyám gyógypedagógus, másrészt pedig magam is szerettem volna valami olyasmit csinálni, ami kapcsolatos a fiatalokkal, segítő szakma, ugyanakkor köze van az énekléshez. Tanítottam általános iskolában és gimnáziumban is, mellette, az iskola pszichológusával összefogva külön foglalkoztam tanulási zavaros diákokkal. Nagyon szerettem ezt a feladatot, de most újra az Opera tölti ki az életem.

Ha egy laikusnak felteszik a kérdést, hogy melyik operában szerepel gyermekkar, talán a Carmen az, ami hirtelen eszébe jut. Furcsán hangzhat a felvetésem, de szüksége van az intézménynek önálló együttesre? Nem lehetne egy zeneiskolával vagy kórusal együttműködve megoldani a feladatokat?

Több okból sem. Rögtön elsőnek szeretném leszögezni, hogy sokkal több műben van szükség gyermekkarra vagy szólót éneklő gyerekekre, mint azt első pillanatban gondolnánk. Az előbb említett Toscán kívül ott a Varázsfuvola, amit szerencsére nálunk mindig abban a változatban játszanak, amelyben három ifjanc is feltűnik. Említhetem

továbbá Puccini Triptichonját (amely A köpeny, Angelica nővér, Gianni Schicchi című művekből áll), a Pikk dámat, amiben tizenkét fiúnak kell dalolnia, vagy Csajkovszkijnál maradva A diótörőt, amit egyébként a kicsik nagyon szeretnek. Sőt Palcsó Sándor rendező úr a 2000-ben történt felújításkor azt kérte, hogy a Szerelmi bájital című darabban, ahol a kórus alkotja a falu lakosságát, szerepeljenek a kisebbek is. Fontos kiemelni, hogy a Magyar Állami Operaháznak nagyon speciális az időbeosztása, nem kizárólag az esti előadások, hanem az ahhoz kapcsolódó kiírt próbarend miatt is. Aki szerepet kap, annak nemcsak a kartermi, hanem a színpadi próbákon is ott kell lennie. Illetve éppen maga a fellépés, a pódium indokolja, hogy erre a szituációra külön is fel kell készítenünk a tanulóinkat. Hiába énekel valaki tehetségesen, szépen a kórusban, más az, amikor zavar nélkül ki kell tudni állni a reflektorfénybe, és tudnia kell mozogni a színpadon, egyes előadásokban pedig még prózai részeket is el kell mondania.

Mit említene meg a szakmai kihívások közül?

Az éppen az előbb részletezett mesterségbeli összetettségen túl, amire találtam megfelelő játékos, dramatizált próbafeladatokat, ott a felelősség, hogy nem csupán kórusként kell felkészítenem őket, hanem szóló szerepeket is be kell tudnom tanítani azoknak, akik ilyen feladatot kapnak. Végül azzal is meg kell küzdeni – bár ez sok tekintetben kívül esik az általam megoldható problémákon –, hogy a jelentkezők, ide felvételizők között nagyon kevés a fiú. Ha már az emlékekkel kezdtük, gyerekkoromban sokkal jobb volt az arány. Bízom benne, hogy a jövőben ez a tendencia ismét kiegyenlítődik majd. ○

Zenével a mentális leépülés ellen!

A hangszeres játék megóvhat az időskori vagy betegség következtében kialakuló mentális leépüléstől. A St. Andrews Egyetem tudósai rájöttek, hogy a zenészek esze sokkal jobban vág, gyorsabban képesek felismerni és kijavítani a hibákat, mint azok, akik sosem játszottak hangszeren. Emellett a reakcióidejük is sokkal jobb, mint azoknak, akik soha vagy csak rövid ideig tanultak zenét. A tudósok a viselkedésbeli és agyi reakciókat vizsgálták amatőr zenészek és zenével nem foglalkozók segítségével, miközben mindannyiuknak egyszerű logikai feladatokat kellett végrehajtaniuk. A Neuropsychologia című tudományos szaklapban olvasható kutatási eredmények rámutattak, hogy sokkal gyorsabban ismerik fel a hibákat és hamarabb képesek korrigálni azokat, akik – ha csak amatőr szinten is – játszanak valamilyen hangszeren. A kutatás vezetője szerint eredményeik megmutatták, hogy az agyműködésre már az is jótékony hatással van, ha valaki amatőr szinten foglalkozik zenéléssel. Ez azért is rendkívül fontos, mert az itt érintett agyi funkciók az elsők, amelyekre az időskori és betegségek következtében kialakuló mentális leépülés hatással van. Ez alapján úgy tűnik, a zenei foglalkozások segíthetnek lelassítani, sőt akár megfékezni a mentális leépülést.

Másként, és mégis ugyanúgy

Szívárvány a világ! címmel fogyatékkal, tartós betegséggel élő, valamint daganatos gyermekek alkotásaiban gyönyörködhetek az érdeklődők a budai várban. A márciusi kiállítás megnyitón az Opera gyermekkora is fellépett.

Filip Viktória

A háromhetes tárlatot az esélyegyenlőség jegyében szervezték, hogy rávilágítsanak: nem az számít, ki miben más, hanem az, hogy mindannyian képesek vagyunk alkotni és önmagunkat művészi módon kifejezni. A gyerekközpontú rendezvény vernisszázására a kicsik világhoz közel álló előadók kaptak meghívást, így esett a választás az Opera

gyermekkarára is. „Többször hallottam a Hajzer Nikolett vezette kórust, a hírük is megelőzte őket, és a személyes találkozás is mély benyomást tett rám. Nagyon örülök, hogy mellénk álltak, és fellépésükkel tovább színesítették az ünnepségünket – mondta el Sevcsik-Magyar Anna, a kiállítás főszervezője, a Babagenetika Egyesület vezetője.

– Szerencsére időközben egyre több civil szervezet és intézmény is csatlakozott a kezdeményezésünkhöz. Nincs pontos adat arról, hogy hányan látták az ingyenes kiállítást, de sok általános iskolás és középiskolás csoport látogatott meg bennünket, ami nagyban elősegíti ennek a generációnak az érzékenyebbé tételét a szociális témák és helyzetek iránt.”

Az Opera gyermekkarának vezetője, Hajzer Nikolett ehhez kapcsolódva elmondta, hogy jelenlegi pozíciójában ez volt az első, jótékony célú koncertje. „Sevcsik-Magyar Anna hívott meg bennünket, és örömmel tettem eleget a felkérésnek, hiszen nagyon sokáig személyes kapcsolatom volt sérült fiatalokkal. Zeneterápiás élményeim során lehetőségem volt fogyatékkal élőkkel dolgozni, továbbá diákéveimben, amikor magam is tagja voltam az Opera kórusának, sokszor megfordultunk kórházakban is, hogy a zene gyógyító erejével segítsük a betegek

felépülését. Fontosnak tartom az érzékenyítést ebben a témában, hogy a mi csemetéink elfogadóbbak, befogadóbbak legyenek.” A kórus tagjai is hasonló korosztályba tartoznak, mint a festmények, akvarellek, tenyérnyomatok vagy szobrok készítői, így még inkább megérinthette őket a hátrányos helyzetű társaikkal való személyes találkozás. „Többször beszélgettünk előtte arról, hogy mi fog történni, mit fognak tapasztalni, és hogyan kell ezeket a helyzeteket kezelni. Sokaknak könny gyűlt a szemében a megnyitó alatt, és csak pozitív visszajelzés érkezett tőlük. Hálásak, amiért részt vehettek ezen az eseményen” – meséli Nikolett.

A több mint száz alkotás április elején ugyan kiköltözött a Hilton Budapest Dominikánus Udvarából, de vándorkiállítás keretében változatlanul megtekinthető lesz az ország több pontján is. „Április 22-től Sárváron, később Hévízen, Pécsen, Győrött, Kecskeméten és Miskolcon is látható lesz az

összeállítás – emelte ki Sevcsik-Magyar Anna. – A folytatás különlegessége, hogy egészséges gyerekek rajzaival egészült ki a gyűjtemény, élő példaként annak, hogyan valósítható meg az integrált szemlélet a gyakorlatban is. Az alkotóink között több rászoruló is van, akiknek lehetőségük van arra, hogy képeiket adják azért, hogy támogassák őket. Eddig körülbelül húsz mű talált gazdára, ami a kompozíciók művészi és eszmei értékét is jól jelzi. A Babagenetika Egyesületnek ez volt az első ilyen megmozdulása, eddig elsősorban információkkal, különböző programokon való beszélgetésekkel segítettük a szülők és a leendő édesanyák, édesapák objektív tájékoztatását. Úgy tűnik, a kiállítás szervezése egy folyamattá alakul, ami egybecseng a személyes célkitűzéssel is: a munkámmal minél szélesebb körben szeretném felhívni a figyelmet a genetikai vizsgálatok és a társadalmi elfogadás fontosságára.”

Összművészeti kalandtúra

Fotó: Csibi Szilvia

Egy színházi előadásban, különösen, ha az opera vagy balett, a mozdulat, a gesztus, a zene, a szó tökéletes egységbe forr össze. Mindezt erősíti a képi megvalósítás, azaz a történetet kontextusba helyező látvány, a díszlet, a jelmez, a kellékek. Nem véletlen tehát, hogy az OperaKaland résztvevői az Erkel Színház mellett egy közgyűjteménybe is ellátogathatnak.

Papp Tímea

A 2013 tavaszán „próbaüzemmel” indult, 2013 ősze óta pedig teljes gőzzel működő, minden magyar köznevelésben tanuló számára elérhető OperaKaland már az eddigi látott operaelőadások vagy a 2018 májusára tervezett *Total Dance* című balettprodukció tekintetében is komoly hozzáadott értékkel rendelkezik,

hiszen akiket a diákok a színpadon látnak, azok a legkiválóbb, a hazai és nemzetközi szcénában is ismert és elismert művészek. Az élmény elmélyítését segítik a pedagógusok számára készített oktatási segédanyagok és egyéb olyan mozzanatok – például az előadás előtti szereplőazonosító és darab- vagy korismertető

Fotó: Csibi Szilvia

Fotó: Csibi Szilvia

Fotó: Nagy Attila

vetítés –, amelyek a helyszínen segítik a befogadást.

Mivel az opera és a balett összművészeti műfajok, az alaptantervi műveltségi területek között pedig átfedések vannak, logikus lépésként kereste meg az Opera az Emberi Erőforrások Minisztériumát azzal a felvetéssel, hogy az országos közgyűjtemények is lépjenek be az utóbbi évek legnagyobb szabású közművelődési-köznevelési kezdeményezésébe. Ennek következményeként már 2014 tavaszán ellátogathattak a tanulók fővárosi múzeumokba, könyvtárakba és a levéltárba, ahol a tárlatvezetés mellett múzeumpedagógiai foglalkozáson is részt vehettek. Annak érdekében, hogy senki se maradjon ki az élményekből, a színházjegy árához hasonlóan rendkívül kedvezményes, háromszáz forintos belépőt biztosítanak a középiskolásoknak, a foglalkozás pedig ingyenes.

„A közgyűjtemények csatlakozása igazolta, hogy valódi lehetőség van a különböző kulturális intézmények szakmai együttműködésében, amely minden bizonnyal többletéléményhez juttatja azokat a fiatalokat, akik az opera élvezetén túl a múzeumok

világát is megismerhetik – foglalja össze a tapasztalatokat dr. Sepsey Tamásné dr. Vígh Annamária, az EMMI közgyűjteményi főosztályvezetője. – Az együttműködést azért is tartottuk nagyon fontosnak, mert biztosak voltunk abban, hogy sok fiatal életében először lát operaelőadást vagy első alkalommal jár a választott múzeumban. Így olyan közönséget is meg tudunk szólítani, akit a zenés színház vonzereje nélkül nem sikerülne.”

A KultúrKalandda szélesült programban a főváros legjelentősebb múzeumi, országos múzeumok, illetve országos szakmúzeumok nyitják meg kapuikat a középiskolások előtt. Egészen lenyűgöző a kínálat. „2017-ben a tizenhárom állami fenntartású intézményből tíz múzeumban összesen huszonkilenc különböző tematikájú rendezvényt várják a tanulókat, amelyek között képzőművészeti, irodalmi, iparművészeti, néprajzi és történelmi témájúak fordulnak elő, de a speciális gyűjtőkörű intézmények esetében találunk kereskedelmi tárgyú és kortárs művészeti foglalkozásokat is – árnyalja tovább az eredetileg is sokszínű képet dr. Sepsey Tamásné dr. Vígh Annamária,

aki konkrét példával illusztrálja a lehetőségeket: – Az idei évben először tettünk javaslatot arra, hogy az opera tematikájához közvetlenül is kapcsolódva tervezzük meg a kínálatot, így a Petőfi Irodalmi Múzeum a *Bánk bán*-hoz kötődő foglalkozást készített erre az alkalomra.”

A diákcsoportok érkezése megmutatkozik a látogatószám emelkedésében, mindemellett – és hosszú távon talán ez a fontosabb faktor – növeli az intézmények ismertségét. A visszajelzéseket és tapasztalatokat így foglalja össze a közgyűjteményi főosztályvezető: „A projekt mára beépült a múzeumok szolgáltatási palettájába: várják mind a tavaszi, mind az őszi széria lehetőségét. Reméljük, hogy a különféle kiállítások és a kapcsolódó foglalkozások meghatározó élményt jelentenek és hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanulók egy része visszajáró látogatóvá váljon.” A KultúrKaland komoly siker, visszatérő és egyre növekvő számú új érdeklődővel, ami bizonyítja, hogy igenis el lehet érni a tizenöt-tizenennyolc éveseket is, csak megfelelő színvonalú és tartalmú programot kell kínálni. ○

A táncoslábú kilométerfaló

Nagyon szereti az autókat, és kedveli a vezetést Leblanc Gergely, az Opera 2016/17-es évadának Étoile-ja, így azonnal igent mondott akkor, amikor a MINI Magyarország megkereste, hogy legyen a márka egyik nagykövete.
Molnár Kinga

○ Fotó: Emmer László

Ez év elején hozták nyilvánosságra, hogy a MINI képviselőre magyarországi nagyköveteket választottak, köztük a Magyar Nemzeti Balett egyik első magántáncosát is. „A BMW Group Magyarország és az Opera már két éve aktív és sikeres kapcsolatot ápol, ezért a MINI-nél úgy éreztük, hogy egy karrierje felívelő szakaszában lévő, ifjú tehetség kiválóan illeszkedne az elképzeléseinkhez. Így esett Leblanc Gergelyre a választásunk” – válaszolta Salgó András, a BMW vállalati kommunikációs vezetője arra a kérdésünkre, hogy miért az Opera művésze lett az egyik kiemelt.

Leblanc Gergely mellett Nagy Ervin színművészt, Szabó Gabriella háromszoros olimpiai aranyérmes kajakozót, Zoób Kati divattervezőt és Jókuti Andrást, a Világevő blog szerzőjét kérték fel annak apropóján, hogy idén februárban bevezették a brit márka első prémium kompakt szabadidő-autóját, az új MINI Countrymant. „Az új modellel további célcsoportok felé szeretnénk nyitni, a brand újrapozicionálásának pedig fontos része, hogy melyek azok a területek, ahol inspirációt, új ötleteket, friss energiákat adhat és kaphat. Így ennek megfelelően lett a divat, a művészet, a sport és a gasztronómia az a kör, amelynek a márkánagykövek hiteles képviselői” – magyarázta Salgó András.

„Nagyon szeretem az autókat, és imádok vezetni, ezért amikor megkerestek, nem is kellett gondolkodnom, azonnal tudtam, hogy igen a válasz a megtisztelő felkérésre – mesélte Leblanc Gergely, aki azt is elárulta, hogy miközben a BMW-k régóta közel álltak hozzá, ezt a típust korábban nem igazán ismerte. – Az első komolyabb találkozás nagyon erőteljes hatást gyakorolt rám, és akkor is ezt mondanám, ha nem fűznének

○ Fotó: Emmer László

Fotó: Nagy Attila

szorosabb szálak a céghez. Már az első beszálláskor megcsapott az új autó semmihez sem fogható, fantasztikus illata, és rögtön szembetűnt a kivitelezés magas minősége – elevenítette fel a művész a használatra megkapott Clubman Cooper SD-hez kapcsolódó emlékeit. – Vele járok dolgozni, és a kilométerórát is gyorsan pörgetem” – mesélte, majd azt is elmondta, hogy mindent megtalált ebben az új modellben, ami számára egy autóban fontos: a megfelelő lóerőt, a nagy motort, a jó gyorsulási képességet, és az olyan extrákat, mint az automata váltó, a tempomat vagy az automata klíma, vagyis amik számára igazán élvezetessé teszik az irányítást. „Annyi mindent tud ez a gépkocsi, hogy szinte már helyettem vezet” – tette hozzá nevetve. A balettművész azt is fontosnak tartotta kiemelni, hogy a telefonját játszi könnyedséggel össze tudja kapcsolni az autóval, így vezetés

közben is tud hívásokat bonyolítani, zenét hallgatni, SMS-t küldeni: „Ez a jármű valóban felhasználóbarát és egy olyan életérzést sugall, ami közel áll hozzám.”

Az is elhangzott, hogy Leblanc Gergelyék feladatai közé tartozik a közös eseményeken való részvétel, illetve az autó rendszeres használatának, a mindennapi életben betöltött szerepének megjelenítése is. „Az Opera nemcsak intézmény, hanem márka-név is, tehát az elmúlt években már reprezentáltam egy brandet, de ezen kívül és a MINI előtt soha semmilyen cégnek nem voltam az arca – mondta el az első magántáncos, aki szerint ez a megbízatása túlmutat egy egyszerű képviselőn: – A BMW és az Opera két erős, tradicionális védjegy, amelyek együttműködése a színvonal emelését segíti. Ezen belül a MINI és a táncművészet összekapcsolása egyfajta

fiatalosságot sugall. Ezek az értékek kölcsönösen erősítik egymást.”

A cég a történetmesélős kampánnyal, az „Add Stories – Mondd el, mi a Te történeted?” akcióval azt szeretné elérni, hogy a brand és annak különleges világa, valamint az autók stílusa itthon is közel kerüljön az emberekhez. „Célunk, hogy időről időre a nagyköveteink által valamilyen plusz értéket, sztorit, élményt társíthassunk a MINI-hez” – ezt Oros Attila márkavezető mondta el a sajtótájékoztató alkalmával. Cikkünk írása idején még zajlott a pontos koncepció kidolgozása, így Leblanc Gergely sztoriját az elkövetkező hónapok során bontják majd ki. Erről egyelőre korai lett volna részleteket elárulni, de mindenképpen érdemes lesz követni és figyelemmel kísérni az egyre gyorsuló eseményeket, nehogy elszárguljanak mellettünk... ○

BÉRLETEK
már kaphatók!

2017/18

NEMZETI SZÍNHÁZ
1837
KÖZÖS NÉZŐPONT

FEJŰEK / MITEM / **BÁNK BÁN** / AZ ÜGYNÖK HALÁLA / FIGARO HÁZASSÁGA / W
 RÉGISÉGGYŰJTŐ CSALÁDJA / BÁNK BÁN / **AZ ÜGYNÖK HALÁLA** / FIGARO HÁZAS
 ZECK / A GÖMBFEJŰEK ÉS A CSÚCSFEJŰEK / MITEM / BÁNK BÁN / AZ ÜGYNÖK H
 ÁLA / **FIGARO HÁZASSÁGA** / A RÉGISÉGGYŰJTŐ CSALÁDJA / ÚRI MURI / SZEN
 LLAGOK / WOYZECK / A GÖMBFEJŰEK ÉS A CSÚCSFEJŰEK / MITEM / BÁNK BÁN /
 MURI / FIGARO HÁZASSÁGA / **A RÉGISÉGGYŰJTŐ CSALÁDJA** / AZ ÜGYNÖK I
 ARO HÁZASSÁGA / **ÚRI MURI** / SZENT SZÖRNYETEGEK / CSERESZNYÉSKERT / PO
 RÉGISÉGGYŰJTŐ CSALÁDJA / ÚRI MURI / **SZENT SZÖRNYETEGEK** / CSERESN
 OYZECK / A GÖMBFEJŰEK ÉS A CSÚCSFEJŰEK / MITEM / BÁNK BÁN / AZ ÜGYNÖ
 I MURI / SZENT SZÖRNYETEGEK / **CSERESZNYÉSKERT** / POGÁNYTÁNC / FIGA
 GÁNYTÁNC / EGRI CSILLAGOK / WOYZECK / A GÖMBFEJŰEK ÉS A CSÚCSFEJŰEK / V
 ERESZNYÉSKERT / **POGÁNYTÁNC** / EGRI CSILLAGOK / SZENT SZÖRNYETEGEK /
 ÜGYNÖK HALÁLA / FIGARO HÁZASSÁGA / A RÉGISÉGGYŰJTŐ CSALÁDJA / ÚRI MURI / I
 ZÖRNYETEGEK / ÚRI MURI / **EGRI CSILLAGOK** / WOYZECK / CSERESZNYÉSKERT
 CSERESZNYÉSKERT / POGÁNYTÁNC / EGRI CSILLAGOK / **WOYZECK** / A GÖMBFEJŰE
 OGÁNYTÁNC / EGRI CSILLAGOK / WOYZECK / A GÖMBFEJŰEK ÉS A CSÚCSFEJŰEK /
 WOYZECK / **A GÖMBFEJŰEK ÉS A CSÚCSFEJŰEK** / MITEM / BÁNK BÁN
 IGARO HÁZASSÁGA / A RÉGISÉGGYŰJTŐ CSALÁDJA / ÚRI MURI / SZENT SZÖRNYET
 GÖMBFEJŰEK ÉS A CSÚCSFEJŰEK / **MITEM** / BÁNK BÁN / AZ ÜGYNÖK HALÁLA /
 2018

Friss, tavaszi újdonságok

A Magyar Kultúra Napjára készült négyesfogat – a Radnai Miklósról szóló könyv, a *Mörike-dalok*, az *Udvardy100*, illetve a *Székely fonó*-CD – után az évad vége felé közeledve újabb kötetekkel, illetve lemezekkel bővül az operaházi kiadványok sora.

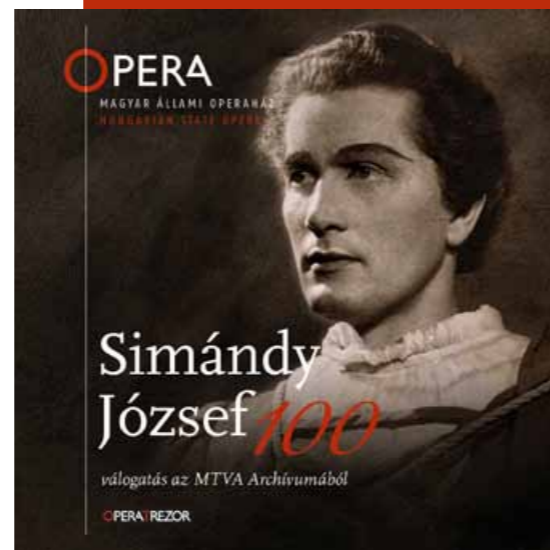
Karczag Márton

A Simándy József-émlékkoncert, amelyre a tenorista születésének centenáriuma alkalmából az Erkel Színházban került sor, az idei szezon egyik első jelentős momentuma volt, amelyet az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet vándorkiállítás és a dalszínház Vörös Szalon-beli tárlata egészített ki. Az emlékév legnagyobb szabású

eseménye a Bajor Gizi Színházmúzeumban megrendezett *Háromszázezer magas Cé – Simándy100* című kiállítás volt, amelynek zárása egybeesett a művész halálának huszadik évfordulójával. A finisszázson Ókovács Szilveszter, az Opera főigazgatója ünnepélyes keretek között jelentette be, hogy a Ház egy új CD-vel járul hozzá a megemlékezéshez sorozat teljességéhez. A tenor stúdiófelvételei mellett jó pár élő előadást őrzött meg a Magyar Rádió Archívuma, a szalagok egy része évtizedek óta hever a dobozában, s talán olyan is akad köztük, ami csak egyetlenegyszer került adásba. Simándy

József pályafutása is hosszú időszakot ölel fel, hiszen már 1940-ben az énekar tagja lett, s utoljára 1984-ben, az újranyílt Operaházban öltötte magára Bánk bán kosztümjét. Szerencsére az 1948-as őszi szolistabemutatója utáni időszakból ránk maradt, az Otto Klemperer által vezényelt legendás *Lohengrint*, és a centenáriumi *Bánk bánt* is sikerült meglelni a Rádió Archívumában. Tizenhat élő operarészlet került a CD-re, amely Simándy József szép számú rajongótáborában bizonyára csodálatos emlékeket fog felidézni, s remélhetőleg új híveket is szerez majd a kiváló magyar művészek.

A tavalyi évadban Donizetti *Boleyn Annájának* operaházi premierfelvételével indult az a CD-sorozat, amely a színház legemlékezetesebb előadásait hivatott felidézni. A széria következő darabja *A végzet hatalma* 1990-es felújítása, Lamberto Gardelli vezényletével,

a főszerepekben Tokody Ilonával, Kelen Péterrel, Polgár Lászlóval, Kovács Pállal és Pánczél Évával. Batta András így fejezte be beszámolóját a *Muzsika* 1990. júliusi számában: „Amennyiben készült rádiófelvétel e premierről (azt hiszem, igen), akkor évtizedek múlva, ha majd újból felidézünk ezt az előadást, a magyar operajátszás jelenlegi helyzeténél sokkal jobb dokumentumot kapunk, és az sem lehetetlen, hogy (...)

nosztalgiával gondolunk majd vissza. (...) Ez annál is inkább elképzelhető, mert az odaadó, világszínvonalú énekesek jóvoltából, no meg a Verdi-stílus egyik ma élő, leginkább avatott értője, Lamberto Gardelli révén ritka precíz és kidolgozott interpretáció született.” Szerencsénkre a rádiófelvétel kiváló minőségben maradt ránk, s általa megcsodálhatjuk a csúcsmódban éneklő közönségkedvenceket. (Az Opera régebbi és új kiadványai az OperaShopban kaphatók, amely minden nap 10:00 és 20:00 óra között, illetve előadások napján az első szünet végéig várja az érdeklődőket. – A szerk.)

RÉFI ZSUZSANNA

Lélekhangon Tokody Ilonával

Tokody Ilona március 13-án ünnepelte operaházi tagságának negyvenedik jubileumát. A nagyszabású gálán a művésznő mellett Muskát András tenor és Alexandru Agache bariton lépett fel, az Olaszországban élő Janos Acs vezényletével. Nem sokkal az est után kerülhetett az érdeklődők kezébe az *Operaház örökös tagjai* könyvsorozatának újabb darabja. A *Simándy József arcai* című fotóválogatás, illetve Csúri Ákos *Megszólal a néma pálcá* című Medveczky Ádám-portrékötetét után Réfi Zsuzsanna beszélgetései olvashatók Tokody Ilonával, *Lélekhangon* elnevezéssel. A könyv fotóanyagát Iványi Jozefa, a fotó- és videoarchívum vezetője válogatta, egyedülálló módon nemcsak az Operaház Archívumának anyagából, hanem a művésznő magángyűjteményéből is számos, korábban sehol sem publikált képpel színesítve a kiadványt. A beszélgetéseken kívül Réfi Zsuzsanna Tokody Ilona hazai és nemzetközi kritikáiból is szemlétett, a mű végén pedig pályatársak

és barátok laudációi olvashatók. Lukács Gyöngyi sorai élő bizonyítékul szolgálnak arra, hogy igenis létezik igazi barátság és tisztelet a fachtársak között: „Ilonát nemcsak kivételes tehetségéért szeretem, nemcsak különleges hangjáért, ami rögtön felismerhető, mert senkihez sem hasonlítható. Nemcsak azért, mert olyan művész, akire nem lehet nem odafigyelni, mert amikor belép a színpadra, a légtér azonnal megváltozik, és a művészetnek olyan magas szférába emeli a közönséget, ami csak nagyon kevesektől, kivételes, istenáldotta talentumoktól várható el. Hanem azért is szeretem őt, mert azon kevesek közé tartozik, akit nem szédítettek meg a világsikerek, és aki meg tudott maradni érző, melegszívű embernek. És nem utolsósorban olyan művész, aki maximálisan képes elismerni a másik énekest, pedig valljuk be, ez nem gyakori ebben a szakmában.”

Az évad végéig az Operaház örökös tagjai sorozat újabb művekkel fog

bővülni. Sólyom-Nagy Sándor önéletrajza 1998-ban jelent meg a Holnap Kiadónál, *Gyökerek, ágak, levelek* címmel. A népszerű bariton visszaemlékezései mára hozzáférhetetlenné váltak, ezért döntött úgy az Opera vezetősége, hogy javított kiadásban újra megjeleneti azokat. A könyv természetesen nem érhet véget 1998-ban, az elmúlt közel húsz év történéseit egy színes riportban meséli el Sólyom-Nagy Sándor. Szinetár Miklós februárban ünnepelte nyolcvanötödik születésnapját, az ő portré-kötetét László Ferenc jegyzi.

A táncművészek életművei is jelentőségükhöz méltón lesznek megörökítve. Pártay Lilla magántáncosnőt és koreográfust a március 11-i *Anna Karenina*-előadás után köszöntötte hetvenötödik születésnapja alkalmából Solymosi Tamás balettigazgató, Ókovács Szilveszter pedig felkérte Braun Annát, a kiváló táncszakírót, hogy készítsen egy interjúorozatot a Kossuth- és Liszt-díjas művésznővel. A képanyagban felfedezhetők lesznek majd a színházi anyagokat kiegészítő, személyes fotók is, amit maga a táncművész bocsátott a Magyar Állami Operaház rendelkezésére. Az illusztris sort Dózsa Imre folytatja majd, aki tavaly ősszel ünnepelte hetvenötödik születésnapját. Az ő pályafutásáról is készül egy kötet, bemutatva a hazai balettélet egyik leghosszabb pályafutását, hiszen Dózsa Imre, aki 1959-ben lett az Opera tagja, a Magyar Nemzeti Balett mestereként ma is az Andrássy úton tölti mindennapjait.

Az intézmény lemezei közül az egyik legnépszerűbb az 1970-es Erkel színházi Ella Fitzgerald-koncert felvétele. Az évad végéig reményeink szerint a dzsesszszorozat egy Duke Ellington-CD-vel és egy Oscar Peterson élő DVD-vel (!) fog bővülni a műfaji sokszínűség jegyében. ○

○ KOCSÁR BALÁZS, SCHÖCK ATALA, LEBLANC GERGELY | Fotó: Nagy Attila

Elismerések és felemelő pillanatok

Kossuth-díjat kapott Sass Sylvia, a Magyar Állami Operaház volt magánénekesese, aki így idézte fel az átadás napját: „Ahogy készülődtem a Parlamentbe március 15-én, annyi minden lepergett a szemem előtt... A pályakezdés nehézségei húszévesen, drága tanárim, Olga néni, egykori énekmasterem, Varga Pál és Lukács Miklós karmesterek, Mikó András rendező emléke, akik közül már senkinek sem mondhatom el, mekkora megtiszteltetés ért! Ebben a jutalomban az ő útmutatásuk eredménye él tovább. A Kossuth-díj erőt ad a folytatáshoz, s remélem, még szép feladatok várnak rám, hiszen egész életem értelme az alkotás, akár a zene szárnyain, akár a festészetben vagy egy új könyv formájában. Úgy érzem, negyvenöt év munkásságát ismerték most el, amiben nemcsak a színházi szerepek, a koncertfellépések, a lemezek kaptak hangsúlyt, hanem a szívemnek oly kedves oktatás is. Sok tehetség útját kísérem figyelemmel

már évek óta, átadva a sok-sok tapasztalatot, a »stafétát« nekik.”

A díjazottak rangos listáján Kocsár Balázs, a Magyar Állami Operaház főzeneigazgatója is szerepel, akit Magyarország Érdemes Művésze díjjal ismertek el, csakúgy, mint Káel Csabát, az Opera több produkciójának rendezőjét, valamint Ütő Endre operaénekest, a Magyar Állami Operaház címzetes nyugalmazott főigazgatóját.

A táncművészekre is díjeső hullt. Leblanc Gergelyt, a Magyar Állami Operaház–Magyar Nemzeti Balett első magántáncosát Harangozó Gyula-díjjal jutalmazták. Bán Teodóra balettművész, valamint Kékesi Mária balettmester Magyar Érdemrend Tisztikereszt polgári tagozat kitüntetését kapott, Boros Ildikó, a Magyar Állami Operaház magántáncosa pedig Magyar Ezüst Érdemkereszt polgári tagozat kitüntetésben részesült.

A március 15-i nemzeti ünnep alkalmából számos, az Opera kötelékében jelenleg és egykor dolgozó művészt díjaztak rangos állami, állami művészeti, valamint miniszteri szakmai kitüntetésekkel, elismerve tehetséget és munkát, életművet és pályaszakaszt.
Papp Tímea

Folytatva a felsorolást egy rendező, egy dirigens és két énekes nevével találkozhatunk. Magyar Arany Érdemkereszt polgári tagozat kitüntetését kapott Anger Ferenc operarendező, a Magyar Állami Operaház művészeti igazgatója, valamint Halász Péter karmester, a Magyar Állami Operaház volt főzeneigazgatója. Létay Kiss Gabriella operaénekes Magyar Érdemrend Lovagkereszt polgári tagozat kitüntetését vehetett át.

Azon a márciusi napon Schöck Atala operaénekes Liszt Ferenc-díjat kapott, és egyfajta összegzésként élte meg ezt az elismerést. „Körülbelül egy héttel a díjátadó előtt kaptam egy e-mailt, ami meglepetésként ért, és rendkívül felemelő érzés volt. A tizenkét éves fiam kísért el arra az ünnepélyre, ami magam sem gondoltam volna, hogy ilyen nagy hatással lesz rám. Ez az elismerés összefoglalása a huszonkét évnek, ahogyan idáig eljutottam, amit a pályán töltöttem, de emellett felelősséget is érzek. Volt, aki úgy gratulált, hogy sok erőt kíván a díjhoz. És valóban, hiszen az úton tovább kell menni.” ○

KÉPREGÉNYBE ILLŐ TÖRTÉNET

Ha az Opera új kreatívjainak közszemlére kerülését egy premierhez hasonlítjuk, akkor az imázskampány koncepciójának megalkotása még csak a darabválasztással ér fel. Márpedig egy sikeres bemutatóhoz a jó szereposztás is elengedhetetlen. Verasztó Annamária

Az Opera 12+1 lapból álló jelképes képregényfüzetbe sűrítette össze a 2017/18-as évadának pazar kínálatát. A plakáttervek között kiemelt helyet foglal el *Az istenek alkonya*, „A Ring gyűri”-évad programadó műve, az M. Tóth Géza rendezte tetralógia záró darabja, amely 2018 júniusában mintegy megkoronázza a wagneri szezont. A tervek szerint 2018 őszétől évente sorozatban lesz majd hallható a megújult, teljes Ring-ciklus. *A kékszakállú herceg vára* is előkelő helyen szerepel, hiszen ez az egyetlen magyar opera, amely az elmúlt száz évben stabil helyre került a világ dalszínházainak repertoárján.

A reformáció emlékévében Meyerbeer legismertebb operája, *A hugenották* sem hiányozhat a sorból, amelyből több mint nyolcvanöt év után készül új bemutató. Rossini *Olasz nő Algírban* című vígoperája a 2017/18-as évadban szerepel először az Opera műsorán, Humperdinck meseoperája, a *Jancsi és Juliska* pedig a műfaji sokszínűség jegyében követel helyet magának a válogatásban. A kampányban fontos bemutatók és népszerű előadások kaptak teret, függetlenül attól, hogy

premierjükre a következő vagy még a jelenlegi évadban kerül sor. Így öltött képregényes formát a Szinetár Miklós által márciusban színre vitt *A cigánybáró* (amely 2018 januárjában ismét látható lesz) és a Frenák Pál modern felfogásában májustól látható *A fából faragott királyfi* is.

A felsoroltakon kívül további három közönségkedvenc ihletett egy-egy

kreatívot: Az *álarcosbál* Verdítől, amely tizenkét év kihagyás után tér vissza az Opera repertoárjára; Borisz Vlagyimirovics Aszafjev és Rosztyiszlav Zaharov balettje, *A bahcsiszeráji szökökút*, amit 1996-ban mutattak be, és ami a jelmezek és a díszlet tekintetében is meg fog újulni; valamint a Sir Frederick Ashton és Ferdinand Hérolld nevéhez fűződő klasszikus, *A rosszul őrzött lány*, ami lassan hatvan éve örvend nagy népszerűségnek.

Nem lehetne azonban teljes a „képregényciklus”, ha nem utalna a közelgő évadnak arra a sajátosságára, hogy az Operaház felújítása hosszabb turnéokra is lehetőséget ad, így a zenekar utazásának is szenteltek egy kreatívot. Egy

másik plakáton Lehár Ferenc és Ronald Hynd *A víg özvegy* című balettje kerül fókuszba, amely (a *Hunyadi Lászlóval* párban) Erdélyt, a Felvidéket, Délvidéket és az Órvidéket is be fogja járni a *Kárpát-Haza OperaTúra* keretében.

A képregény műfajához szorosan hozzátartoznak a hősök is, akiknek fel kellett kutatni a hétköznapiak során áruházban köztünk járó alteregóit. Kiválasztottnak lenni rangot és elismerést jelent: az Opera kiválóságaiból állt össze a plakátokra álmódott művészek névsora. Több esetben azok az operaénekesek és balett-táncosok szerepelnek a kreatívokon, akiket az adott mű azonos szerepeiben láthat majd a közönség. Ez vonatkozik László Boldizsárra, Palerdi András és Sáfár Orsolya kettősére, Wiedemann Bernadettre, Boncsér Gergelyre, Németh Judittra, Oláh Zoltánra, Tanykpayeva Aliyára és Melnik Tatianára. A kórus és a zenekar képviselésében Döbörhegyi

Diána, Bodnár S. Oreszt, Hutás Erzsébet és Könyves Tóth Mihály látható.

Egyéb esetekben azonban más tényező döntött: az elkészült fotókon, grafikákon is átütő azonosulási képesség az adott karakterrel. Ám az énekeseknél követelmény maradt, hogy a művész hangfaja akkor is egyezzen az adott szereppel, ha nem az ő tolmácsolásában halljuk majd a konkrét szöveget. Így vált szuperhősök alteregójává Rálik Szilvia, Pasztircsák Polina, Rácz Rita és Hangya Rita. Molnár Levente maga is éneklő Galambos Péter rendezésében Kékszakállú szerepét, de Mester Viktória csak ebben a verzióban lett Judit alteregója. Leblanc Gergely sem szerepel *A fából faragott királyfi*ban, viszont látványos testfestésével ő hívja fel a figyelmet az új évad balettelőadásaira. Jancsit és Juliskát a színpadon ugyan felnőtt énekesek formálják meg, de a vizuális műfajban a testvérpár megjelenítését a legfiatalabb generáció két tehetségére, Kozlova Polinára és Minar-Bacsó Benjáminra bízták. Kekalo Iurii a következő évadban szoknyaszerepben, Simone anyóként lesz látható *A rosszul őrzött lány*ban – az előadás kreatívján viszont ő maga Colas, és kedvese, Starostina Kristina alakítja párját, Lise-t. Ahogy az Opera microsite-ján, a <https://elsosorban.opera.hu> oldalon is megfigyelhető, Szemere Zita *Az álarcosbál* Oscarját alakítja, az épület felújítására utaló bónusz kreatívon pedig még Ókovács Szilveszter főigazgató is egy betonkeverő mellé telepedett, hogy ott várja képregényhősként „az építő jellegű kritikát”. ○

○ Fotó: Gábor Tamás

Új utakon

Március végén hozta nyilvánosságra a hírt Apáti Bence, az Opera magántáncosa: kilép a társulattól. Néhány szerepét megtartja ugyan, és lesznek új bemutatói is, de az elkövetkezendő időszakban leginkább a televízióban és filmekben lehet majd látni. A váltás okairól beszélgettünk. Rick Zsófi

Hogy tetszik a szabadúszó élet?

Erre három-négy hónap múlva tudok majd válaszolni. Egyelőre óriási a pörögés, nem azt várom, hogy szólaljon meg a telefonom, hanem azt, hogy ne csörögjön végre!

Idegesít?

Számítottam rá. Amikor a *Kismenők*-ben zsúriztem, ugyanez történt, és a *Nagy Duetthez* kapcsolódó időszak is sűrű volt.

Nem aggaszt, hogy az Operában megszűnt a közalkalmazotti státuszod, és csak vendégként lehetsz jelen?

Egyelőre nem, mert sok előnye van. A társulati lét mellett nehéz bármi mást elvállalni. Reggel tíz és este kilenc között rendelkezésre kell állni, de azt csak négy nappal korábban tudom meg, hogy ebben az intervallumban mikor mit csinállok, és mikor vagyok szabad. Ha valaki föl hív, hogy két hét múlva kedden délután négykor ráérek-e, akkor nem tudok mit mondani. Harminchat éves múltam: nem tehetem meg, hogy soha nem érek rá. Viszont a kollégáimat sem szeretném kellemetlen helyzetbe hozni. Solymosi Tamás balettigazgató úr rendkívül megértő volt, sokszor elengedett, de ez nem mehetett a végtelenségig. Százharminc táncos áll ügyeletben reggeltől estig, és van egy félceleb, aki néha ott van, néha nem? Sokkal tisztább így a helyzetem magam és a társulat előtt is.

Miért merült fel benned az igény, hogy nyitnod kell a média felé? Úgy is nyilatkozhattál volna, hogy balettművész vagyok, nem kérek

filmszerepet, nem akarok zsúritag lenni.

Ha Barisnyikot vagy Polunyint megkérdezed, hogy miért nem adták vissza a filmszerepeiket, hangosan fölnevetnének. Nem lehetett azt mondani Gigor Attilának vagy a koreai akciófilm rendezőjének, hogy ne haragudj, de nem vállalom el a felkérésed. Számomra azt is furcsa volt megtapasztalni, hogy a magaskultúrát igénylők nem nézik jó szemmel, ha „az ő gyerekük” a kereskedelmi médiában is feltűnik, és a produkcióját egymillió tévé néző követi figyelemmel estéről estére. Volt egy műsor a hatvanas években, *És ön mit tud?* volt a címe, ahol magyar művészek csináltak valami egészen mást, mint amit szoktak. Lakatos Gabriella, aki akkor már Kossuth-díjas táncművész volt, fölment a színpadra, és elénekelt egy sikamlós Heltai Jenő-kuplét. Ha ő ezt akkor megtehetette, akkor én most miért nem? Harminc éve alig szerepelnek balettművészek a médiában, szinte senki sem tud rólunk. Régen mindenki ismerte Keveházi Gábor, Dózsa Imrét, Fülöp Viktort, Róna Viktort. Jelenleg kevés a portréműsor, megszűnt a *Film Színház Muzsika*, most inkább a vetélkedőkre és a bulvárújságokra figyelnek az emberek.

Olyan, mintha elengedett volna az egész pályát. Nem szeretnél volna később például balettigazgató vagy balettmester lenni?

Nincsenek ilyen ambícióim. Most úgy érzem, hogy kitáncoltam magam. Egy bokszoló olykor három hónapot is pihen egy tétmeccs után, mert a felkészülés alatt olyan igénybevételnek

teszi ki a testét, ami után muszáj regenerálódnia. Ilyen nálunk nincs. Előfordult, hogy három-négy főszerepet próbáltam egyszerre, de ezt már nem bírnám, elkoptak az ízületeim. Régóta formálok meg Tybaltot a *Rómeó és Júliában*, nagyon szeretem, de nem akarom, hogy az motiváljon, vajon meg tudom-e valósítani úgy, mint három évvel ezelőtt. Ráadásul én dinamikus típusú táncos vagyok, hamarabb elhasználok. A médiaszerepléssel járó ismertséget azonban igyekszem felhasználni arra is, hogy népszerűsítsem a balett műfaját és hitelesen képviseljem a táncművészetet egy másfajta közönségréteg felé.

Azt mondtad, néhány szerepet megtartasz, és lesznek új bemutatóid. Nem lesz probléma, hogy megszűnik a napi rutin?

Az gond lesz, igen. A belépőkártyámat vissza kellett adnom, de mivel közelnek a júniusi *Hóféhére és a 7 törpe* előadásai, ismét visszatérhetek a régi kerékvágásba.

Elégedett vagy a tévés feladataiddal? Például az, hogy a *Drágám, add az életed!* című műsorban egy sisakkal a fejedre kellett átszakítanod kartonpapír kapukat és plüssállatokat gyűjtened egy kosárba. Ez örömet okozott?

Imádtam ezt a játékot! Puskás Peti futott neki először, és már akkor azt gondoltuk Leával (Apáti Bence párja – *a szerk.*), hogy ezt nekem is ki kellene próbálni. A legnagyobb ellenfeleim a másodpercek voltak, mert Bárdosi Sándor olimpiai bajnok birkózó korábbi idejét kellett megugranom. Meg akartam mutatni, hogy van olyan tökök balettos, aki képes erre a nem mindennapi mutatványra! ○

Színes egység

Ifj. Johann Strauss operai igényű nagyoperettjét immár tizenötödik változatában láthatták a hazai nézők. A cigánybáró direktora Szinetár Miklós Kossuth- és kétszeres Jászai Mari-díjas rendező volt, akit április elején Budapest díszpolgára címmel is kitüntettek.

„A kórus, a zenekar és a táncosok: mind-mind kiváló. Ami az énekeseket illeti, főleg Szakács Ildikó nevét jegyezzük meg, aki tökéletesen alakította a szép Szaffi szerepét. (...) Az előadás az utolsó felvonás végén érkezett a csúcspontjára, amikor a táncosok egymást követve nagy szaktudással és könnyed bájjal adták elő a birodalom különböző régióinak táncait. Féltelen ritmusú jelenet volt, amit különösen nagy lelkesedéssel üdvözölt a közönség.”
(Pierre Waline, *Le Journal Francophone de Budapest*)

„Szinetár Miklós kerettörténete – pontosabban a kerettörténet kerettörténete – *Az Osztrák–Magyar Monarchia írásban és képen* című, 1885-ös kiadványon

○ GÁBOR GÉZA | Fotó: Csibi Szilvia

○ ULBRICH ANDREA, ZAVAROS ESZTER, HÁBETLER ANDRÁS | Fotó: Csibi Szilvia

alapul, amelynek szerkesztője Rudolf trónörökös, idehaza pedig Jókai Mór volt. E könyv lapjai pörögnek kivetítőn a nyitány alatt, rámutatva arra, milyen nagy a hasonlóság a történet idejének, a török hódoltság utáni Magyarország vallási-társadalmi összetétele, illetve az operett születése idejének, a monarchiának a sokszínűsége között. A kerettörtétnak Horesnyi Balázs ötletes vurstli-díszlete és Hábetler András kikiáltói szerepe ad formát. (...) A közönség veszi a poénokat, a beaplikált szövegrészeket ülnek, Mária Terézia alaposan kibővített szerepe szórakoztató (Csarnóy Zsuzsanna okos, vicces alakítása). Még a harmadik felvonás *Kék Duna-keringős* táncbetétjét sem érezni túlzásnak, amely néhány ütem után valóságos néptánc- és népzenei bemutatóvá válik Melis László átíratában. S az össznépi kavargásról nem nehéz a jelenünkre asszociálni, ez pedig ki-mondottan jól tesz a produkciónak. (...) László Boldizsár Barinkajya a leginkább meggyőző; Szerekován János komikus Ot-tokárja jó ellentétje Gábor Géza önma-

○ SZAKÁCS ILDIKÓ, KISS B. ATILLA | Fotó: Nagy Attila

○ WIEDEMANN BERNADETT, SZAKÁCS ILDIKÓ, KISS B. ATILLA, KISS TIVADAR, RÖSER ORSOLYA HAJNALKA, BALATONI ÉVA, GÁBOR GÉZA, BÁTKEI FAZEKAS ZOLTÁN | Fotó: Nagy Attila

gát roppant komolyan vevő Zsupánjának. Kiemelést érdemel Kriszta Kinga, aki pazarul énekelte a *Tavaszi hangokat*.”
(Csepelyi Adrienn, *Népszava*)

„Aki szereti ezt a muzsikát, jól teszi, ha előjegyi a naptárában és kellő időben beszerzi a jegyet az őszi szezon valamelyik előadására. Nem lesz könnyű dolga! Bár tény, hogy mostanában a közönség egy nem jelentéktelen hányada kissé ódzkodva tekint az átdolgozásokra, ebben az esetben nincs mitől tartani. Nincs semmi erőltetett modernkedés. (...) Az előadást egy nagyszerű rendezői ötlet szinte keretbe foglalja. Megszokott dolog, hogy a zenés darabok első felvonása előtt felcsendülő nyitány ideje alatt általában

nem történik semmi, a közönség élvez a muzsikát. Most viszont a zene mellé némi tájékoztatást is kap. A nyitány hosszához igazított vetítésből megtudja, a mű – már a Kiegyezés után – abban a korban, légkörben íródott, amikor Ausztria–Magyarország viszonya kezdett normalizálódni. (...) Persze mindez akkor nyer igazi értelmet, új megvilágítást, amikor a harmadik felvonás végén eljutunk a fináléhoz. Az ötlet vadonatúj, itt helyet kap egy másik nagyszerű Strauss muzsika, a *Kék Duna keringő*, mely korábban nem volt az operettben. Most sem a megszokottat halljuk. Melis László átíratában a mű egyes részei más-más ritmusban, határozott nemzetiségi karaktert kapnak, jól felismerhető, hogy szlovák, sváb,

NÉZŐI VÉLEMÉNYEK

„Teltház volt a tegnapi délelőtti előadás, szép élményben volt részünk. Köszönjük!”
(Kováchné Gondos Júlia)

„Csodálatos rendezései vannak a Tanár Úrnak! Igazi kincse a magyar kultúrának, különösen az operajátszásnak. Isten éltesse még sokáig!”
(Pál Zoltán)

„Bécsben sem láttam ilyen jó *Cigánybáró* előadást. Több volt, mint perfekt!”
(Krisz Tina)

○ ULBRICH ANDREA, LÁSZLÓ BOLDIZSÁR | Fotó: Csibi Szilvia

magyar, cigány vagy zsidó zenét hallunk, ugyanakkor pedig a színpadon az éppen megfelelő, nemzeti viseletben táncolnak a párok. Vastaps! Nincs mit hozzátenni. (...) A rendezői elképzelést kitűnően támogatják a látványos színpadképek, díszletek (tervező Horesnyi Balázs) és a szemet gyönyörködtető, színpompás jelmezek (Pilyinyi Márta munkái). Más operetteknel kevésbé megszokottan itt a kórus szinte állandóan a színpadon van, az énekkel, mozgással folyamatosan friss lendületet adnak a jeleneteknek, miközben a balettkar és a Duna Művészegyüttes táncosai sem tétlenkednek.”
(Révay András, *Euroastra.hu*)

Kalandos szerelem

© A MAGYAR NEMZETI BALETT TÁNCÁRA | Fotó: Pályi Zsófia

A Manon, A hattyúk tava, A diótörő, és a Don Quijote után újabb nagyszabású balettelőadást állított színpadra az Opera. A Lord Byron ihlette darab koreográfiáját Marius Petipa és Konsztantyin Szergejev nyomán a világhírű Anna-Marie Holmes és Solymosi Tamás balettagazgató készítette. A Magyar Nemzeti Balett művészei három szereposztásban, látványos díszletek között mutatták be a kalózkapitány és a rabszolganő románcáról szóló romantikus művet.

„Minden elemében tökéletes előadás, legfőképp a táncosok figyelemreméltó teljesítménye, továbbá a pazar díszletek és jelmezek miatt. Eleven ritmusú produkció, amely egy pillanatra sem hagyja lankadni a figyelmet. A koreográfiában a különböző jelenetek és karakterek ügyesen váltakoznak: hol bájos (a harmadik felvonás virágtánc), másszor egzotikus (palesztin, algériai táncok), majd romantikus vagy épp erőszakos epizódoknak lehetünk tanúi. A balett egésze szívesen látott humorral van fűszerezve, ami időről időre feldobja a hangulatot.”

(Pierre Waline, Journal Francophone de Budapest)

„Rózsa István opulens színpadképet teremtett. A részletek iránti szeretetének kifejezésével a keleties piacteret, a kalózok rejtkehelyét és Seyd pasa fényűző palotáját a háremmel együtt szemet gyönyörködtető színpompában varázsolta a színpadra.

A hajót sok technikai trükkel ingatták, illetve súllyesztették el a vészjósló időjárásban. Virágokban gazdag tablókkal hozta létre az álomjelenetben a kert, ahol Gulnare és Medora a pasának táncolt.

A két női főszerepet finom bájjal adták elő: Tanykpayeva Aliya kecses Medoraként

mindent kockára tett szeretett Conradjáért. Felméry Lili meggyőző volt az elegáns–nemes Gulnare alakjában. A férfiak főképp erőteljes ugrásokkal és férfias fellépésükkel keltették fel a közönség figyelmét. Leblanc Gergely emlékezetes Conrad, Majoros Balázs undok Birbant, Kekalo Iurii ravasz Lankendem volt. Lagunov Levgen pedig Ali hűséges rabszolgájának szerepében technikai tudásának legjavát mutatta be a Pas de slaves során.”

(Ira Werbowksy, Der neue Merker)

„A rendkívüli technikai megoldásokkal teletűzdelt duetteket és szólókat a szereplők remekül abszolvták, kiemelendő Lagunov Levgen a Rabszolga szerepében, az évadban sorra pazar alakításokat nyújtó Leblanc Gergely (Conrad) és Tanykpayeva Aliya (Medora), valamint Bajári Levente (Pasa) egy-két mozdulattal is karaktert rajzoló, humorral teli jelenléte.”

(Szentei Anna, Magyar Demokrata)

© KIM MINJUNG, KOMAROV ALEKSZANDR | Fotó: Nagy Attila

© BALABAN CRISTINA, BORSAI GERMAN | Fotó: Pályi Zsófia

© RADZUICH MIKALAI | Fotó: Pályi Zsófia

© RÓNAI ANDRÁS | Fotó: Csibi Szilvia

© FELMÉRY LILI, MELNYK VLADYSLAV | Fotó: Nagy Attila

© FÖLDI LÉA, BAKÓ-PISLA ARTEMISZ, GÉZMIS POLEN | Fotó: Pályi Zsófia

Hősies folytatás

Richard Wagner *Ring-ciklusának* harmadik operája változatlanul az új világrendről és annak időtálló-ságáról szól. Az alkotógárda és a hazai énekesek mellett külföldi vendégművészek munkája segítette továbbépíteni a négy részből álló összművészeti produkciót.

„Az előadás igazi sikere a zenei megvalósítás: Kováczházi István Siegfriedje, Sümegi Eszter Brünnhildeje, Szemere Zita – az előadásba némi oldottságot is hozó – Erdei madara nemcsak élvezhető, de emlékezetes alakítás is, ahogy Rácz István Fafnerje vagy Gál Erika Erdája is kifejezetten jól szól, ahogy kiemelkedő Marcus Jupither karakteres Alberichje, a Vándor áruhája

mögé bújó Wotant megformáló Egils Silins fantasztikus orgánuma, Jürgen Sacher erőteljes Miméje. Mindehhez csodálatosan árnyalt zenekar társul, csak a kürt egy percen belül vagy tucatnyi hangszínt és dinamikát mutat fel: Halász Péter karmester keze alatt Wagner zseniális hangszerelése minden tekintetben érvényesül.”
(Kiss Eszter Veronika, Magyar Nemzet)

○ SÜMEGI ESZTER, KOVÁCSHÁZI ISTVÁN | Fotó: Rákossy Péter

○ MARCUS JUPITHER, EGILS SILINS | Fotó: Csibi Szilvia

○ SZEMERE ZITA, KOVÁCSHÁZI ISTVÁN | Fotó: Rákossy Péter

„Most már *A Nibelung gyűrűje* harmadik darabját vezényli Halász, aki nagyon összekapja a zenekart, és rendezi M. Tóth Géza, ő pedig animációs filmes látványvilágával képes megmutatni a Pokol legmélyét, és az Istenek magaslatát, ami nem feltétlenül különbözik nagyon a sátánok birodalmától. (...) A Siegfried is magas hőfokú előadás, nem utolsó sorban az énekesek, Kováczházi István, Jürgen Sacher, Egils Silins, Marcus Jupither, Rácz István, Gál Erika, Sümegi Eszter, Szemere Zita jóvoltából. Wagner akár emberfeletti teljesítményt igényel az előadóktól, de a közönségtől is. És, hogy vannak, akik ezt notóriusan vállalják, az ámulatba ejt.”
(Bóta Gábor, Népszava)

„A két szünettel együtt öt és negyed óra szinte észrevétlenül telt el az Ybl-palotába végre visszaköltöztetett tetralógia harmadik fejezetének bemutatóján. A szinte teljesen megtelt nézőtér nagy ovációval fogadta a látványelemekben gazdag, feszes tempójú előadást.”
(Spangel Péter, Magyar Demokrata)

„Egils Silins, a lett bassz-bariton könnyedén bírja erővel a szólám megpróbáltatásait, de alakítása mégsem ettől erőteljes, hanem attól a gondolatíságtól, amivel az

○ GÁL ERIKA | Fotó: Csibi Szilvia

áruhában kóborló isten alakját meg tudja tölteni. Ez olyan ritka adottság, ami aligha tanulható, többnyire ellesni sem sikerül. Silins jelenetei ezért az előadás impulzívabb pillanatait képezték kivétel nélkül és az azokban közreműködő kollégákra is pozitívan hatottak. (...) Brünnhilde alakjába ezúttal Sümegi Eszter bújott, Sieglinde és Siegmund kettőse után Kováczházi István már-már összeszokott Wagner-párosként jelenhetnek meg. Sümegit pályájának első felében par excellence olasz énekesnőként könyveltük el, a német fachban már beérkezett művészként próbálta ki magát. A szólámot imponáló zeneiséggel tárja elénk, magabiztosan győzi a kényesen magas fekvésű szólámot. Sümegi érezhetően nagyon tudja, miről énekel Brünnhilde, amint körbejárja és elsiratja elveszett amazonságát, mielőtt végleg odaadja magát az őt felébresztő ifjúnak. Fafner szólámát Rácz István tolmácsolta, üzembiztos mélységekkel, hatásosan.”
(Zéta, Café Momus.hu)

„Amikortól Sümegi Eszter is énekelni kezd, egyszerre egy másik minőség kerül a színpadra. Nem hangminőség, bár az is, nem volumen, bár az is, de maga az operai emelt színvonal, az érzelmek, indulatok, ámulat és szerelem, mindaz, ami indokoltá teszi a zenekart, a díszletet, magát az egész épületet. Hogy ennyire fontos dolgokról csak ilyen körülmények között lehet érvényesen, vagy legalább a dolog súlyának megfelelő körülmények között beszélni. (...) Az a benyomásom, hogy Sümegi Eszter akkor is más színvonalon beszél az operanyelvet, hogy nem azért előz le mindenkit, mert pihenten indul a hajrában. Egyszerűen több, a színpadi léte emeltebb. Az ok végül is teljesen mellékes, mert a végső ok biztosan maga Wagner, ő írta meg így a művét, ő adta ezt a lehetőséget Brünnhildének. Sümegi Eszter csak él vele. A lehetőség meg csak az, hogy hirtelen izzani kezd a mű maga.”
(Fáy Miklós, Élet és Irodalom)

„A címszerepben most debütáló Kováczházi István nemcsak strapabíróan teljesítette szólámát, ami ebben az extrém nehézségű szerepben amúgy már önmagában is tiszteletre méltó lenne, hanem életre hívott egy komoly figurális hitellel bíró színpadi alakot. (...) A két kovácsdal erőteljes formát hallatott, és a szólám formátumos lebonyolítása közben Kováczházi széles mozdulataival, kamasz indulatával és szertelenségével, majd a zárókettős során szemérmes tétovaságával és a saját ifjonti oktalanságának fölismerésével megteremtett egy koherens és még a rokonszenvűnkre is érdemes Siegfried-alakot. Molnár András és a Wagner-napok többszöri hőse, Christian Franz nyomában Kováczházi István is elfogadtatta magát Budapesten Siegfried jelentékeny megformálójaként, és ez majdnem a legtöbb, amit egy Wagner-tenor elérhet. (...) Halász Péter ezúttal is remek munkát végzett az Operaház zenekarával. (...) Nagy muzsikálást hallottunk tőlük, a harmadik felvonás előjátéka például emlékezetesen szépen sikerült a bemutató estéjén.”
(László Ferenc, Magyar Narancs)

„Nagy öröm volt újra hallani Egils Silins basszbaritonját. (...) Kiállása kellően erőteljes, méltósággteljes, személyiségének mélysége hitelesíti a karaktert. Emellett a Wagner-zene nagyszerű ismerője is, érzi és érti a stílust és a mondanivalót, és képes kiválóan közvetíteni azt – nem véletlen, hogy az előadások egyik első katartikus élménye éppen őhöz, a harmadik felvonásbeli Erda-jelenet végén álló monológjához köthető. (...) Szemere Zita az Erdei madár szerepében igazán bájos jelenség, ráadásul észre sem lehet venni, hogy egyáltalán magasságokat énekel, olyan természetesen szólaltatja meg azokat.”
(Kondor Kata, Opera-Világ.net)

Királyi kedvtelések

Kutat, ír, lovagol és rajong az operáért. Családi szálak fűzik Liszt Ferenchez, aki egyik könyvében is feltűnik. Történelmi témájú regényének budapesti bemutatója után az Operaházba is ellátogatott az angol királyi család magyar hercegnéje.

Filip Viktória, Jávorszky György

Marie Christine von Reibnitz bárónő 1978-ban házasodott be a brit királyi családba. Azóta férje, Mihály kenti herceg után csak Princess Michael (Mihály hercegné) néven szólítják. A hercegné Magyarországhoz való kötődése igen erős, hiszen nagyapja Szapáry Frigyes gróf, az Osztrák-Magyar Monarchia diplomatája volt. Anyai ágon olyan illusztris személyeket találunk a családfájában, mint Medici Katalin vagy a híres festő, Piers Paul Rubens.

A kenti hercegné szoros kapcsolatot ápol hazai rokonaival, hiszen számos unokatestvére a mai napig itt él. „Ha Magyarországra érkezem, mindig nagyon sűrű a programom, így rendkívül örülök, hogy eljöhettek ebbe a gyönyörű, monarchikus hangulatot árasztó épületbe, amely remek példája a korszak építészetének. Imádom! Sok modern operaházban és koncertteremben jártam, de számomra a műfaj hangulata és a régi épületek atmoszférája összetartozik” – mondta el magazinunknak. Látogatása alkalmával a *Manont* tekintette meg férjével, Mihály herceggel. „Jó barátunk, a volt nagykövet, Szabadhegy Péter ajánlotta figyelmünkbe az Opera programjait, hiszen jól tudja, mennyire szeretem ezt a műfajt. Jules Massenet zenéjét különösen kedvelem, és

amikor kiderült, hogy ez a produkció egy klasszikus balettelőadás lesz, még szívesebben fogadtam el a meghívást. Nem szeretem ugyanis a modern táncot, számomra megfeythetetlen, miért csapkodnak annyit a karjukkal a táncosok, de ezt a darabot könnyű megérteni. Jól követhető, a kiállítás is nagyon szép és érdekesnek találom, ahogy az eredeti produkció díszleteit és jelmezeit rekonstruálták. Az operaváltozat sajnos sokszor puritánabb ennél” – hangsúlyozta.

A kenti hercegné hét könyve közül *A szerelmes királyné* című az első, amelyet magyarra is lefordítottak. A történelmi regényekhez kapcsolódó háttér munkát és a kutatást is ő maga végzi, mert ezt tartja az írás legizgalmasabb részének. Az események pontos részletei mellett a társadalmi, művészeti momentumokat, így a korabeli zenét is tanulmányozza: a 15. századi dallamok, a kora reneszánsz és a kis együttesek által játszott muzika áll érdeklődésének középpontjában. „Amit sikerült meghallgatnom ezekből a darabokból, az nem annyira melodikus, mint a pár évszázaddal későbbi alkotásokban, a tánc is inkább csak lépkedés vagy felvonulás volt. Főképp a cigány táncosok inspirálták a mostani írásom hősnőjét, aki Aragóniából, spanyol környezetből származott.”

A magyar zenével különleges nexusban van, hiszen Liszt tanulmányait egy ideig az ő családja finanszírozta. „Idős korában, amikor egy kolostorban élt, nagynénéimmel duettekét játszottak zongorán. Vacsorára jött hozzájuk, majd az étkezés végeztével leültek egy kis házimuzsikálásra. Bele is írtam őt egy korábbi könyvembe, amely híres királyi szeretőkről szól. Lola Montezzel is volt futó kapcsolata, így bukkan fel Liszt a történetben. Ismerem Bartókot

Fotó: Nagy Attila

is, mégis ő a kedvencem a magyar zenetörténetből, főleg a zongoradarabjaiért lelkesedem.”

Folytatva a régi történetek felelevenítését, elárulta, hogy édesanyjának volt bérlete Bayreuthba, és felváltva vitte őt és a bátyját a Zöld Dombra. „Szerettük Wagnert, és most is nagyon jó hallgatni. Az olasz operáért is rajongok, mert sokkal könnyedebbek. A férjemmel minden évben elmegyünk Salzburgba és más zenei fesztiválokra is. Szegényt folyton beráncigálom az én operai világomba, talán többször is, mint szeretné. Épp a nászutunkról tértünk vissza, amikor *A nürnbergi mesterdalnokokat* játszották a Covent Gardenben. Nagyon meglepődtem, amikor megtudtam, hogy kevés alkalommal járt addig operában, úgyhogy azonnal elvittem. Ez a mű nem a legjobb műfaji bevezetés, hiszen elég nehéz, úgyhogy inkább az olaszokkal, majd Mozarttal folytattuk, és újra elérkeztünk Wagnerhez. A mai napig

nem vagyok benne biztos, hogyan viszonyul a zenedrámákhoz, de kitartóan próbálkozom, hogy megszerettessem vele ezt a műfajt.”

A világban számos helyen megforduló hercegnének nagyobb rálátása van honfitársaink helyzetére. „Sokuk él külföldön, sokat ismerek közülük, mindenhol ott vannak. Azt szoktuk mondani, hogy ha kicsit utánanézel bárkinek, biztos találsz magyart a családjában. Olyan sok a tehetség közöttük, a zenészek nagyon muzikálisak és persze szentimentálisak, és az írók is kiválóak. A lovasvilágban, ahol én is sokat mozgok, számos fenomén van, hogy más sportokat ne is említsünk! A nagybátyám, Szapáry László hatszoros Európa-bajnok volt lövészetben. Van két unokatestvérem is, akik olimpián is részt vettek. Ha röviden kellene jellemezni a magyarokat, akkor a lövészet, a lovaglás, a zene és szenvedélyes szerelmek jutnak eszembe erről a kiváló nemzetről.”

OPERA NYÁR

NYÁRI PROGRAMOK HÁZON KÍVÜL

KODÁLY: SZÉKELY FONÓ

2017. június 22. Miskolc, Nemzeti Színház

Közreműködik ► **MOLNÁR LEVENTE, WIEDEMANN BERNADETT, GÁL ERIKA, SÁFÁR ORSOLYA**

Karmester ► **KOCSÁR BALÁZS**

Rendező ► **MICHAŁ ZNANIECKI**

OPERAFÜRED

2017. július 27., 28. Balatonfüred, Gyógy tér

Közreműködik ► **A MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ ÉNEKKARA ÉS ZENEKARA**

Házigazda ► **ÓKOVÁCS SZILVESZTER**

VERDI: A TRUBADÚR – OPERASZIGET I.

2017. július 28., 30. Budapest, Margitszigeti Szabadtéri Színpad

Közreműködik ► **KOMLÓSI ILDIKÓ, KÁLMÁNDY MIHÁLY, CSER KRISZTIÁN**

Rendező ► **VÁMOS LÁSZLÓ**

TO'PERA – GÁLAKONCERT

2017. július 28. Tiszafüred, Morotva Kerékpáros Pihenőpark

Közreműködik ► **MIKLÓSA ERIKA, NYÁRI ZOLTÁN, SZEGEDI CSABA**

ANNA-BÁL

2017. július 29. Balatonfüred, Anna Grand Hotel

Közreműködnek ► **A MAGYAR NEMZETI BALETT MŰVÉSZEI**

BOAT D'OPERA

2017. július 30. Dinnyéshát, kikötő

Karmester ► **KÖTELES GÉZA**

Rendező ► **ACZÉL ANDRÁS**

OPERASZIGET II.

2017. augusztus 11-15. Budapest, Hajógyári Sziget

Közreműködik ► **RŐSER ORSOLYA HAJNALKA, KESZEI BORI,**

SZVÉTEK LÁSZLÓ, BALCZÓ PÉTER

Karmester ► **DÉNES ISTVÁN**

Rendező ► **ACZÉL ANDRÁS**

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

www.opera.hu | www.facebook.com/Operahaz

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

2016
17
június
július
augusztus
szeptember

ERKEL

SZÍNHÁZ
THEATRE

OPERA

2017. június 1., 4.	Bartók TáncTriptichon Frenák Pál / Seregi László / Juhász Zsolt / Bartók Béla
2017. június 2., 9.	Mario és a varázsló; A kékszakállú herceg vára Vajda János / Bartók Béla
2017. június 3., 6., 7., 11.	Háry János Kodály Zoltán
2017. június 3.	Székely fonó Kodály Zoltán
2017. június 5.	Canticum Rákócziánium (Czinka Panna) – hangversenyszerű előadás Kodály Zoltán
2017. június 10.	C'est la guerre; Lysistrata – hangversenyszerű előadás Petrovics Emil
2017. június 10.	René Pape áriaestje
2017. június 13., 15., 17., 21., 23.	Rigoletto Giuseppe Verdi
2017. június 14., 16., 18., 20., 22.	Ariadné Naxosban Richard Strauss
2017. június 24.	Roberto Devereux – hangversenyszerű előadás Gaetano Donizetti
2017. június 25.	Csillagóra évadzáró gálaest
2017. szeptember 9., 16., 17.	A csengő Gaetano Donizetti
2017. szeptember 9., 16., 17.	Bolondokháza Gaetano Donizetti
2017. szeptember 9., 16., 17.	A telefon Gian Carlo Menotti

ERKEL

2017. június 1., 2., 3., 9., 10., 11.	Hófehérke és a 7 törpe Ifj. Harangozó Gyula / Kocsák Tibor
2017. június 4.	A makrancos királylány Szőnyi Erzsébet
2017. június 5.	Spiritiszták – hangversenyszerű előadás Selmeczi György
2017. június 7.	Pomádé király új ruhája – hangversenyszerű előadás Ránki György
2017. június 17., 23., 24., 25.	A VÁGY VILLAMOSA VENEKEI MARIANNA / DÉS LÁSZLÓ
2017. június 18.	Csillagszeműek – Martin gálaest
2017. június 29., 30., július 1., 2., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 11., 12., 13., 14., 15., 16., augusztus 23., 24., 25., 26., 27.	Billy Elliot – a Musical Sir Elton John / Lee Hall
2017. szeptember 9.	Zenekari hangversenyek – kamarazenei koncertek
2017. szeptember 9., 10., 13., 14., 15., 17.	BÁNK BÁN ERKEL FERENC
2017. szeptember 11.	Opera 134 – A profán Wagner
2017. szeptember 16., 17., 21., 22., 24.	Triptichon (A köpeny; Angelica nővér; Gianni Schicchi) Giacomo Puccini
2017. szeptember 23., 24., 28., 29.	Rigoletto Giuseppe Verdi
2017. szeptember 25., 26., 27., 28., 29., 30.	FIGARO 2.0 WOLFGANG AMADEUS MOZART

ZENEAKADÉMIA

2017. június 4.	HungarianLateNight Mezei Gábor Péter; Lendvay Kamilló
-----------------	--

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

© Mathias Bothor / DG

RENÉ PAPE ÁRIAESTJE

2017. június 10., 19:30, Operaház

Rendező ► **Aczél András**

Vezényel ► **Jonas Alber**

Közreműködik ► **Magyar Állami Operaház Zenekara**

1. RÉSZ

GIUSEPPE VERDI

A szicíliai vecsernye – Procida áriája a II. felvonásból

Aída – Balettzene a II. felvonásból

Macbeth – Banco áriája a III. felvonásból

A végzet hatalma – Nyitány

Don Carlos – Fülöp áriája a III. felvonásból

2. RÉSZ

RICHARD WAGNER

Trisztán és Izolda – Nyitány

Trisztán és Izolda – Marke király áriája a II. felvonásból

Lohengrin – Nyitány az első felvonáshoz

A walkür – Wotan búcsúja a III. felvonásból